

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1881. Andra Kammaren. N:o 23.

Onsdagen den 16 Mars, e. m.

Kl. 7 e. m.

Fortsattes det på förmiddagen hållna sammanträde.

§ 1.

Föredrogs Andra Kammarens Fjerde Tillfälliga Utskotts Utlåtande N:o 5 (i samlingen N:o 17), i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t för åstadkommande af besigtning å hästar och nötboskap, som till Danmark, Storbritannien och Irland utföras.

Berörda motion var afgifven af Herr *Lasse Jönsson* (motionen N:o 139); och hade Utskottet, med anledning af densamma, gjort följande hemställan:

»att Riksdagen ville i underdänig skrifvelse anhålla, det täcktes Kongl. Maj:t påbjuda sådana anordningar, att alla för export till utlandet (Norge undantaget) bestämda hästar och nötkreatur blifva omedelbart före inskeppningen af legitimerad veterinär besigtigade.»

Sedan denna hemställan blifvit uppläst, begärdes ordet af

Chefen för Kongl. Civildepartementet Herr Statsrådet Hederstierna, som anförde: Herr Talman! Mine Herrar! Det lärer väl af ingen bestridas, att exporten af levande djur, som under de senare åren tagit en så stor omfattning, är ett intresse, som bör, såsom Utskottet också säger, tillvaratagas. Icke heller kan det väl bestridas, att det är statens pligt att genom lagstiftning vaka deröfver, att helso-tillståndet inom landets kreatursstam bibehålles godt, äfvensom att förtroendet i detta afseende bibehålles inom de länder, dit vi kunna utföra en del af denna boskap. Men meningarne kunna vara delade om bästa sättet för uppnående af detta mål och jag skall be att få fästa Kammarens uppmärksamhet deruppå, att den åtgärd, som här af motionären föreslagits och af Utskottet tillstyrkts, icke är egnad att, såsom motionären synes förutsätta, fylla en lucka i vår nuvarande lagstiftning, utan derigenom komme i stället att i denna lagstiftning införas en ny, förut icke erkänd eller tillämpad grundsats. Vår nu gällande lagstiftning har till syftemål att bibehålla helso-tillståndet godt inom landets kreatursstam. För vinnande af

Om besigtning af hästar och nötboskap, som exporteras.

Om besigtning af hästar och nötboskap, som exporteras.

(Forts.)

detta mål föreskrièves dels sättet huru helsotillståndet skall utrönas i andra länder och dels då det befunnits, att smittosam sjukdom utbrutit i främmande land, hvilka åtgärder böra vidtagas för att söka hindra smittoämnet öfverförande till Sverige. Jag vill visserligen icke förneka, att i detta hänseende förefinnes någon ofullständighet i vår lagstiftning och jag är också betänkt på att föreslå Kongl. Majt vidtagande af strängare åtgärder för vinnande af det önskvärda målet. Nuvarande lagstiftning föreskrifver vidare hvilka åtgärder skola vidtagas, för att hindra sjukdomens spridning, om, oakadt föreskrifna försigtighetsmått vidtagits, sjukdom bland kreaturen skulle utbryta inom vårt fädernesland. Lagstiftningen förutsätter, att, om genom iakttagande af dess bestämmelser, kreaturens helsotillstånd blifver godt — hvilket lyckligtvis varit fallet under hela den tid, hvarunder denna lagstiftning varit gällande — skulle deri ligga det säkraste medlet för ingifvande af förtroende hos styrelse och befolkning inom de länder, dit boskap utföres från Sverige. Den nu af motionären föreslagna åtgärden afser deremot att vinna detta förtroende genom vissa lagbestämmelser, som skola iakttagas vid sjelfva exporten. Den åtgärd som nu föreslås för vinnande af detta mål, är, åtminstone enligt mitt förmenande, antingen öfverflödigt eller otillräckligt. Den är öfverflödigt, så länge helsotillståndet bland Sveriges kreatur är godt, ty då behövas icke några särskilda åtgärder vid export, och det kan vara fråga om, huruvida icke dessa åtgärders vidtagande skulle verka just motsatsen mot hvad man afser, eller att man genom desamma kunde väcka misstroende inom de länder, der man vill söka bevara förtroendet. Det låter ganska väl tänka sig, att man i utlandet komme att säga ungefär så här: »svenskarne sjelfva måtte icke hysa synnerligt förtroende i afseende på helsotillståndet bland kreaturen, då de anse sig böra vidtaga sådana åtgärder vid exporttillfälle.» Skulle en sådan misstanke vara grundad eller helsotillståndet inom landet icke vara godt, då blifver den föreslagna åtgärden otillräckligt. Ty endast genom noggrann besigtning vid sjelfva exporttillfället kan ej förekommas, att smittoämne utföres. Det kan nemligen icke genom tillfällig besigtning af ett djur utrönas, om detta djur redan är smittadt eller icke. Särskildt är detta händelsen med den elakartade lungsjukan, som under sjukdomens första stadium ej kan genom besigtning eller auskultation utrönas. Skola de åtgärder, som här föreslagits, visa sig verksamma för sitt ändamål, måste, utöfver sjelfva besigtningståtgärden, kreaturet vid exporttillfället äfven åtföljas af ett sundhetsbevis, innehållande huru länge djuret varit i säljarens ego samt att djuret under denna tid icke varit behäftadt med någon elakartad lungsjukdom eller kommit i beröring med andra smittade djur. Det torde för Kammarens ledamöter vara lätt begripligt, hvilket tvång dylika bestämmelser skulle lägga på vår inrikes kreaturshandel. Ty vid hvarje handel, som kan inom kortare tid leda till export, måste, i fall dessa föreskrifter blefve gällande, kreaturet åtföljas af ett dylikt intyg, att djuret vore friskt och icke varit i beröring med smittadt djur. Att bestämmelser i detta afseende erfordras, när exporten skall skyddas genom särskilda åtgärder, vitsordas äfven af vår egen nu-

varande lagstiftning, som föreskrifver, att vid import från ett land, der smitta utbrutit eller misstänkes vara för handen, djuret skall vara åtföljdt af intyg om dess helsotillstånd, hvarjemte besigtning af djuret genom dertill förordnad veterinärläkare skall ega rum. I Danmark, der den åsigten vidhållits, att den sjukdom, som der under förlidet är utbrutit och här blifvit af Utskottet omnämnd, öfverförts från Sverige, oakadt vi genom särskilda besigtningar inom vårt fädernesland anse oss hafva ådagalagt, att här icke funnits någon elakartad lungsjukdom, har man äfven påyrkat, att hvarje djur vid import till Danmark ifrån Sverige skulle vara försedt med ett sådant intyg, och att djuret derjemte skulle besigtigas vid importen samt derefter ställas under sundhetspolisens uppsigt. På tal om förhållandena i Danmark skall jag äfven bedja att för Kammarens ledamöter få omnämna ett förhållande, hvilket måhända redan genom tidningarne är de fleste bekant, nemligen att under loppet af denna och sistförflutna månad åtskilliga fall af elakartad lungsjuka uppstått på Seeland denna gång i Köpenhamn och dess omnejd. Så snart under rättelse anländt derom, att misstänkta fall af denna sjukdom i Danmark förekommit, beordrades Malmöhus läns veterinär att begifva sig till Danmark och der i samråd med danske veterinärläkare söka utröna verkliga förhållandet med dessa sjukdomsfall, hvarjemte han beordrades att undersöka helsotillståndet i de orter inom Sverige der de insjuknade djuren inköpts. När denne veterinär anlände till Köpenhamn, var det först insjuknade djuret redan nedslagtadt, men de danske veterinärerne upplyste, att djuret enligt deras förmenande lidit af elakartad lungsjuka. Flera liknande sjukdomsfall hafva sedan dess förekommit, utan att dock sjukdomens beskaffenhet af elakartad lungsjuka kunnat med full visshet konstateras. Vid den undersökning, som verkställdes vid Kungshult, hvarifrån den först insjuknade kon var inköpt, jemte trakten deromkring, förefans ingen omständighet, som kunde gifva anledning att misstänka, att elakartad lungsjuka existerade i Skåne. Emellertid hafva dessa sjukdomsfall gifvit en viss bekräftelse åt den af oss gentemot den danska meningen uppställda satsen angående denna sjukdoms uppkomst, den satsen nemligen, att som elakartad lungsjuka icke finnes i Sverige, och som man icke är berättigad att emot de danska myndigheternas bestridande antaga, att sjukdomen förefunnits på Seeland före de uppgifna fallen, så måste sjukdomen, derest den verkligen varit elakartad lungsjuka, och denna ej kan uppkomma spontan, af djuren blifvit förvärfvad antingen vid transporten öfver Sundet eller vid lastnings- eller lossningsorten. Denna sats synes hafva fått en viss bekräftelse derigenom att en boskapshandlandes i Köpenhamn stallar befunnits vara smittade. I dessa stallar har varit instäld en mängd boskap, inköpt från flera olika håll, dock mest från Sverige. Jag läste visserligen i går i en dansk tidning det påståendet, att äfven dessa stallar skulle hafva blifvit smittade af svensk boskap men tidningen uppgaf ej något skäl för detta påstående. Måhända stödde det sig på den här icke tillämpliga majoritetsprincipen.

Emellertid har just i dag sammanträdt i Köpenhamn, enligt öf-

Om besigtning af hästar och nötboskap, som exporteras.

(Forts.)

Om besigtning af hästar och nötboskap, som exporteras.

(Forts.)

verenskommelse träffad mellan svenska och danska regeringarne, en konferens af svenske och danske män, representanter för hälsovården, boskapsskötseln och boskapshandeln, med uppdrag, bland annat, att söka utreda, hvarest och på hvad sätt ifrågavarande sjukdom uppkommit samt föreslå de åtgärder, hvilka inom de båda länderna böra vidtagas för att förekomma sjukdomens spridande eller återuppträdande. Vi skola hoppas, att det skall lyckas konferensen att lösa denna uppgift och att derigenom må varda undanröjda de missförstånd, hvilka genom nu öfverklagade förhållanden uppstått.

Jag ber Herr Talmannen om ursäkt, att jag måhända något långt aflägsnat mig från ämnet och återgår nu till Utskottets betänkande. Säsom jag redan sagt, anser jag den deruti föreslagna åtgärden icke behöflig eller lämplig, men å andra sidan kan jag försäkra Kammaren, att det intresse, som denna åtgärd är afsedd att bevaka, lifligt omfattas af regeringen och att hon skall göra allt hvad på henne ankommer för att bibehålla så väl det nuvarande goda helsotillståndet inom den svenska kreatursstocken som ock det förutseende derför, som fortfarande förefinnes i England.

Herr Herslow: Det är glädjande att höra, det Kongl. Maj:ts regering insett och erkänner att det intresse, som här är i fråga, icke är obetydligt, och att derjemte få veta, att regeringens fasta afsigt är att i bästa mån tillvarataga detta intresse. Man vill härför i främsta rummet öfvervaka hvarje spår till utbrytande kreaturssjuka; sådant är godt, och i sak det viktigaste inom landet. Men i denna världen är det vanligen så, att vi icke blott böra vara angelägna om sak, utan äfven om skenet. Jag erkänner villigt, att det viktigaste är att tillse, det boskapen icke är eller blir sjuk; men för det ändamål, hvarom här är fråga, gäller det att också kunna *visa och bevisa*, att den boskap, som exporteras, ej är behäftad med sjukdom; och i sådant syfte har Utskottet affattat sitt förslag. Under den här nyligen förda diskussionen om majstullen var det en talare, som stötte sig på ett uttryck i motionen, der motionären nämnde något om »alla de jordbrukare, hvilka idka ladugårdsskötsel.» Den värde talaren frågade med förvåning: »tror någon, att jordbrukare finnas, som ej idka ladugårdsskötsel? säkerligen ingen!» Detta är en af de sanningar, som blott äro halfva sanningar. Sant är nog, att ingen landtbrukare finnes, som ej håller sig en eller annan dragare, en eller annan mjölkko, men lika säkert är, att den ladugårdsskötsel som motionären afser och som i åtskilliga delar af landet redan är en blomstrande näring är en ladugårdsskötsel af helt annan och långt mera intensiv art. Jag hoppas för min del lifligt, att denna näring en gång skall utvidga sig till alla delar af landet; att den redan nu så börjat, bevisas af den relativt höga exportsiffran. Importsiffran på kreatur är ringa, men exportsiffran utvisar ej mindre än 30,000 stycken gödboskap. Ladugårdsskötseln hos oss är således redan i stånd att först och främst tillfredsställa hela vårt eget behof och dertill lemna ett aktningsbjudande öfverskott till export. Jag måste anse det fullkomligt öfverflödigt att inför denna Kammare yttra ett ord om den stora betydelse det har för ett land att exportera jordbru-

kets alster i den mest förädlade form; men jag vill erinra derom, att den tid kan komma, då den så mycket omtalade konkurrensen med Amerika endast är möjlig att bestå genom att sända till den utländska marknaden — icke spanmål, ty deri skall Amerika sannolikt alltid öfverflygla oss, utan finaste smör, hvilket Amerika icke har, och färskt kött i lefvande form, hvilket Amerika icke får exportera till England, emedan Amerika i flera af sina stater har elakartade och smittosamma boskapssjukdomar. Vår export af nämnda artiklar är derföre en så vigtig sak, att möjligen svenska landtbrukets hela framtid derpå beror.

För det lilla Danmark har saken ännu större betydelse. Ty dels har Danmark en ännu större och mera utvecklade ladugårdsskötsel än vi, dels går hälften af vår för export till England afsedda gödboskap via Danmark, som således till den engelska marknaden för sin egen gödboskap plus hälften af vårt öfverskott. Boskapsexporten har alltså för Danmark en ofantlig vigt, något som också väl inses både af dess folk och regering.

Då för omkring tre år sedan fråga uppstod, att denna export kunde komma att förbjudas och dermed ett af deras viktigaste intressen sättas på spel, skickade de ut till England en särskild agent för att gemensamt med den diplomatiska beskickningen ordna frågan om kreatursexporten från Danmark till England. Det lyckades för denne man, som just för den stora talent han dervid utvecklade sedermera utnämndes till generalkonsul i Amerika, att tillfredsställande ordna dessa förhållanden; och då han kom tillbaka mottogs han med lifligt erkännande af den betydelse frågans lyckliga utgång egde för Danmark och erkänsla för de ansträngningar han gjort och måst göra, för att öfvervinna den hotande faran. Ty det såg länge ut som skulle engelska regeringens sträfvan att förhindra sjuka kreatur att föras öfver till England, leda till ett allmänt importförbud. Bland de fem länder, som emellertid till slut erhöilo rätt att fortfarande exportera lefvande boskap till England, voro Sverige och Danmark två. Jag hade tillfälle att träffa den förutnämnde representanten för Danmark och samtalande med honom i frågan. Han yttrade då bland annat: »I Danmark äro vi positivt beslutne att väl akta oss för alla andra land och äfven för edert. Sen derföre omsorgsfullt till, att icke någon anklagelse om kreaturssmitta kan rigtas mot eder; ty ehuru vi väl i denna sak i viss mån stå för oss båda, stå vi dock alltid i främsta rummet för oss sjelfva». Det är också hvad de sedermera gjort. När helst bland de djur, som på Danska båtar öfverförts till England, — och hälften af de svenska kreatur som exporteras gå på Danska båtar — någon anmärkning gjorts mot helsotillståndet, har det genast hetat, att det sjuka djuret öfverförts från Sverige och att anmärkning derför endast i andra hand kunde rigtas emot Danmark.

Ända till i fjor var härmed likväl ingen stor fara förenad, ty anmärkningarne gälde endast den s. k. mul- och klöfsjukan; men det finnes en annan vida farligare kreaturssjukdom inom Europa (och ännu mera i Amerika), nemligen den elakartade lungsjukan, en sjukdom som påstås uteslutande uppkomma genom smitta och som är så smittosam, att, då den kommer in i en ladugård, angripas 80 proc.

Om besigtning af hästar och nötboskap, som exporteras.

(Forts.)

Om besigtning af hästar och nötboskap, som exporteras.
(Forts.)

af djuren, och bland de angripna uppgår dödlighetsprocenten till omkring 30 proc. Det är klart, att, om någon misstanke uppstår, att denna sjukdom finnes inhemsk i något af de skandinaviska länderna, så stoppas genast den direkta exporten på England och på samma gång stänges en betydlig inkomstkälla för oss och en ännu betydligare inkomstkälla för Danmark. I April 1880 inträffade ett fall af denna sjukdom vid hvitbetssockerfabriken på Dalums gård och från dansk sida påstods, att det smittade djuret varit från Sverige. Man gjorde likväl då icke alltför mycket väsen af saken. I samtliga sydsvenska tidningarne intogs ett meddelande, undertecknad af generaldirektören för det svenska sundhetsväsendet, upplysande att den elakartade lungsjukan icke finnes i Sverige, och att denna sjukdom senast uppträdt här i landet för omkring 25 år sedan, efter hvad jag vill minnas år 1856, vid egendomen Österäng i Vestergötland, dit den då infördes med en boskapshjord af Ayrshirerace; sedermera har icke något fall deraf förekommit i Sverige. I November månad samma år inträffade återigen i Danmark fall af nämnda kreaturssjukdom, denna gång i Holbæk. De danske veterinärläkarne slagade ett par djur att börja med, hvarefter de anmälde, att symptomen sågo misstänkta ut och fingo tillåtelse att nedslakta hela boskapshjorden, bestående af omkring 47 djur, deraf 6 voro smittade. Man förklarade, att sjukdomen vore elakartad lungsjuka och att samtliga de sjuka djuren voro från Sverige. Såsom Herr Civilministern nyss nämnde, har nu i dagarne åter ett dylikt sjukdomsfall inträffat i Danmark och äfven nu har man uppgifvit, att djuret varit svenskt.

Gent emot dessa anklagelser och beskyllningar, som rigtas mot oss af danskarne och hvilka dels genom korrespondenser, dels genom telegram spridas öfver hela England och med blixstens hastighet flyga till Newcastle, Liwerpool, och alla städer, dit export af svenska kreatur eger rum, böra vi väl vidtaga någon skyddsåtgärd.

Under 25 år har icke ett enda fall af elakartad lungsjuka inträffat här i landet. Då vid sjukdomsfallen i Holbæk från dansk sida uppgafs att kreaturen voro från Vrigstad i Småland, lät regeringen med prisvärd omtanke anställa noggrann undersökning i hela trakten, besigtigade boskapsbesättningarne, anställde förhör med skötare, oxdrifvare och konduktörerne för sådana jernvägståg, deruti kreatur förts; men ingenstädes kunde något spår af sjukdomen eller någon anledning ens till misstanke anträffas. Förhållandet är, att vi ega mycket goda författningar för att hindra detta gift, som icke är inhemskt hos oss, att öfverföras hit. Vi hafva en sådan i Kongl. kungörelsen den 30 Maj 1873, angående besigtning vid import af kreatur; och, om kreaturssjukdom eller symptom dertill skulle uppträda i landet, hafva vi Sundhetskollégii kungörelse, innehållande de mest kloka och detaljerade föreskrifter till förekommande af sjukdomens spridning.

Men jag återkommer till det, hvarmed jag började. Här är icke frågan blott att så ordna, att vårt land är och blifver fritt från kreaturssjukdom, utan här gäller det att äfven kunna *bevisa* detta gentemot andra. I andra länder, der man varit angelägen om en omsorgsfull lagstiftning till boskapskötselns befrämjande, finnas bestäm-

meler i en sådan riktning; och, efter hvad jag särskildt har mig bekant, får i Tyskland och Danmark intet djur ur landet utföras utan att hafva undergått i lag stadgad besigtning. Derigenom kan kontrolleras, att ej några kreatur utföras, hvilka äro behäftade om ock blott med sjukdomssymtom, som, sedan djuren väl inkommit i det främmande landet, skulle kunna gifva anledning till misstankar eller beskyllningar, att de varit smittade. Dylika anordningar äro redan vidtagna i Malmö, der de ansetts nödvändiga med hänsyn till kreatursexporten till England. Men för samma export till Danmark har man deremot icke aktat nödigt att införa dem, och såsom skäl därför anfört, att Danmark är lika varsamt som vi; att danskarne besigtiga sjelfva såväl export som import; att Danmark har lika godt renommé i detta afseende som vi m. m., hvilket allt skulle göra att för våra kreatur, som exporteras till och via Danmark, några dylika försigtighetsmått icke borde anses behöfliga. Låtom oss, säger man, öfverlemnna kontrollen åt danskarne och icke onödigtvis lägga några hämmande band för vår export!

Jag vet, att denna fråga många gånger varit på tal inom Malmöhus läns hushållningssällskap och att der kloka och betydande röster ömsesidigt höjt sig för eller emot saken. Hittills har, efter hvad jag kan finna, det öfvervägande antalet varit mot en dylik kontroll i fråga om kreatursexporten till Danmark. En sådan mening borde dock på sin höjd kunna göra sig gällande, så länge man ännu icke hade 1880 års erfarenhet för ögonen. Men sedan man fick den, medgifva, tror jag, de flesta af provinsens i saken intresserade män, att vår boskapsexport kommit i en sådan ställning, att den måste dokumentera sig icke blott gentemot England, utan äfven gentemot Danmark, om vi vilja skydda en vigtig näring mot faran af ett dåligt namn och rykte. Det är i öfverensstämmelse med denna åsigt som Utskottet beslutit sig för att understödja Herr Lasse Jönssons motion. Jag tror, att ju mera vi tänka på saken, dess klarare bör det blifva för oss, att den tid nu är kommen, att vi med attesten i hand måste vederlägga dessa gång på gång utspridda uppgifter, att hvarje sjukdomsfall bland kreatur, som inträffar i Danmark, leder sitt ursprung från Sverige.

Rörande de kostnader, som inom Malmö hushållningssällskap anförts såsom skäl mot den ifrågasatta besigtningen, synes mig hvad Utskottet i saken yttrat vara tillfyllest. Jag vill därför icke längre lägga beslag på Kammarens uppmärksamhet, utan yrkar endast bifall till Utskottets förslag. Min öfvertygelse är, att Riksdagen genom att besluta den här ifrågaställda skrifvelsen skall, långt ifrån att motverka, tvärtom understödja Kongl. Maj:ts regering i den mycket lofvärda afsigten, som hon, efter hvad jag hört, måste antagas hafva, att med allt allvar tillvarataga detta för vårt land redan nu stora, men för hvarje år allt större blifvande intresse.

Herr Ola Andersson i Burlöf: Att kreatursexporten innebär en vigtig sak och ett stort intresse för vårt land, det inser jag till fullo, och framhöll det sjelf här om dagen. Jag är därför både motionären och Utskottet tacksam för att de velat söka tillvarataga detta intresse.

Om besigtning af hästar och nötboskap, som exporteras.
(Forts.)

Om besigtning af hästar och nötboskap, som exporteras.

(Forts.)

En annan sak är det, om någon förbättring i förevarande hänseende verkligen kan åstadkommas genom det nu gjorda förslaget. Den ledamot af Utskottet, som sist hade ordet, påpekade i allmänna ordalag nödvändigheten af att något göres för tillgodoseende af detta intresse; men försvarade den åtgärd, Utskottet förordat, det gjorde han egentligen icke. Han påminde om hvad som inträffat i Dalum och Holbæk med de kreatur, som dit inkommit från Sverige. Denna erinran ger mig anledning till den frågan: hvartill skulle det väl hafva gagnat, om ock dessa djur varit besiktigade af svenska veterinärer, innan de utfördes ur Sverige? Männe icke danskarne ändock skulle hafva påstått, att kreaturssmitta blifvit med dem införd i Danmark! Ty det är omöjligt för veterinärer, huru skickliga de än må vara, att redan i början af denna kreaturssjukdom bestämt yttra sig om dess befintlighet eller ej. Jag tror således, att just i det påpekade fallet det icke skulle vara gagnande, utan möjligen till skada för Sverige att låta de till export bestämda kreaturen före inspektionen besiktigas af svensk veterinär. Låt oss antaga, att de djur, som sistlidne November utfördes från Småland till Danmark och hvilka, efter hvad man påstått, befunnits smittade med elakartad lungsjukdom, hade blifvit förda till England. Jag frågar, hvartill det skulle gagnat, om dessa djur varit försedda med svensk stämpel, utvisande att de kommit från Sverige? Danskarne skulle nog då påstått, att de kommit smittade från Sverige. Det ena påståendet skulle ställa sig mot det andra och öfver dessa påståenden finnes ingen domare. Det bästa medlet vore att i Danmark, likasom hos oss, djuren besiktigades vid införandet i landet. Danskarne skulle då icke kunna framkomma med beskyllning mot oss, att vi låtit mindre skickliga och trovärdiga veterinärer besigtiga kreaturen. Nu säger man, att danskarne i afseende å den boskap, som utfördes till Holbæk, vidtagit en sådan åtgärd. Det kan väl vara möjligt. Men om så skett, hvartill hade då den af Utskottet föreslagna kontrollen i detta fall kunnat gagna. då den ifrågavarande sjukdomen är i sin början ytterst svår att upptäcka? Då nu emellertid, sasom Herr Statsrådet och Chefen för Civildepartementet upplyst, Kongl. Maj:t tagit frågan om hand och nu blifvit tillsatt en konferens, bestående af tre danska och tre svenska män, för att utreda förhållandena och föreslå de åtgärder mellan Sverige och Danmark, som skulle kunna erfordras, så hemställer jag, om det icke vore bäst att låta denna konferens, som bättre än Kammaren kan inse saken, få göra hos Kongl. Maj:t de förslag, som kunna leda till det asyftade målet. Jag tror, att man med fullt fog kan säga, att det råder tvekan om hvad man till afhjelpande af saken bör göra; och vi skulle möjligen genom vidtagande af den af Utskottet föreslagna åtgärden kunna komma ur askan i elden. Jag får därför tillstyrka, att Kammaren måtte afslå Utskottets hemställan.

Man har nu upplyst mig om att det ankommit ett telegram, utvisande att införsel af svensk hornboskap blifvit förbjuden i Danmark. Afven med denna upplysning kan jag icke inse, hvartill de åtgärder, som Utskottet föreslagit, kunna gagna. Jag för min del kan icke komma till annat resultat än att man bör genom påtryck-

ning söka åstadkomma, att i Danmark besigtning af boskapen vid införandet eger rum. Detta är, enligt min tanke, det enda rätta sättet, ty annars komma ständiga tvister att uppstå mellan svenska och danska djurläkare. Huru jag än ser saken, tror jag således, att det skulle vara bäst att öfverlemna den åt regeringen utan att Riksdagen uttalar någon bestämd mening i frågan, i synnerhet som det är så svårt att säga hvad som bör göras.

Jag anhåller om afslag.

Friherre Nordenskiöld: Jag skulle icke uppträda i en så speciel landtbruksfråga som denna, om icke saken äfven behöfde skärskådas från vetenskapsmannens synpunkt och om han icke vore i tillfälle att i detta fall lemna en ej oviktig upplysning. Om någon sin en fråga i vetenskapligt hänseende står under utredning, är det för det närvarande just denna. Under de senaste åren har man nemligen gjort en bland de största och viktigaste upptäckter, som i vetenskapens historia inregistrerats, i afseende å ursprunget till de miasmer, som betinga den farliga och förhärjande kreaturssjukdom, hvarom här är fråga och som i många länder gifvit anledning till särskilda lagstadganden med afseende å handeln med boskap. Till följd häraf kommer vetenskapsmannen enligt all sannolikhet inom kort att åt denna fråga lemna en utredning, som betingar en fullständig förändring och lättnad i den nu gällande lagstiftningen. Under sådana förhållanden tror jag för min del, att det för närvarande icke vore välbetänt att ingå till Kongl. Maj:t med en skrifvelse, innehållande så bestämda yrkanden, som här föreslagits. Jag tror, att det skulle vara bättre att från vår sida låta saken hvila och låta den konferens, som skall sammanträda för att undersöka förhållandena, utreda saken och föreslå de åtgärder, som böra vidtagas. Det kan annars ganska lätt hända, att hvad nu föreslås, skall visa sig icke leda till ändamålet, men att andra enkla och lätta åtgärder böra vidtagas, som säkert och bestämdt leda till det åsyftade målet. På grund häraf yrkar jag afslag å Utskottets hemställan.

Herr Herslow: Det är glädjande för mig att hafva hört den siste ärade talaren och vetenskapsmannen förklara, att möjligtvis mycket enkla åtgärder förefinnas till skydd för den fara, som föreligger. Men då jag är urständsat att se att några åtgärder i bättre grad än de föreslagna leda till målet, så nödgas jag att envisas vid de yrkanden, som jag redan gjort. Ty här är icke frågan den att skydda oss från en kreaturssjukdom här i landet, utan det är att, såvidt i vår förmåga står, *bevisa*, att den sjukdom, som *icke* finnes, verkligen icke heller finnes.

Den näst siste ärade talaren nämnde om ett telegram, som äfven jag nyss emottagit, innehållande att danska regeringen i dag förbjudit införsel af svenska kreatur. Är det någon af Herrarne, som tror, att ett sådant förbud från det land, som ligger oss närmast och som af hela det öfriga Europa antages bäst känna till våra förhållanden, icke skall sätta en fläck på vårt rykte, icke skall sätta ett stort frågetecken rörande helsostillståndet inom våra ladugårdar? Kunna

Om besigtning af hästar och nötboskap, som exporteras.

(Forts.)

Om besigtning af hästar och nötboskap, som exporteras.

(Forts.)

vi väl hoppas, att regeringen gent emot denna obeslöjade anklagelse äfven med de allvarligaste sträfvanden skall lyckas att uppehålla den exceptionella frihet, som Sverige haft att till England införa lefvande kreatur. Genom ett sådant förbud från Danmarks sida har man lyckats bränmärka hela vår kreatursbesättning.

Jag tror icke, att regeringen skall lyckas häruti. Jag tror derföre, att det är ytterst viktigt att vi gent emot danskarnes insinuationer kunna för hvarje förekommande fall *bevisa*, att hvartenda djur, som utförts, varit friskt. Vi kunna då med lugn möta den allmänna, oklara och högst egendomliga antydning, som blifvit gjord, att det finnes en kreatursjukdom i Skandinavien af den beskaffenhet, att den endast finnes i Sverige, men bryter ut, först när djuret kommit öfver till Danmark.

En af mina grannar på skånebanken har yttrat, att det bästa vore att försöka göra en påtryckning på danskarne, så att *desse* skulle åtaga sig att noggrant visitera de kreatur, som införas. Men icke kunna vi tvinga danskarne att sopa rent för vår dörr; det få vi nog göra sjelfva. Och jag kan icke finna något lämpligare sätt att göra det, än att vi besigtiga här i Sverige den boskap, som härifrån utföres. Så aldeles betydelselös kan väl eu sådan åtgärd icke vara, då vi finna, att Danmark och Tyskland, som väl få anses såsom mönster för god kontroll i detta afseende, hafva en sådan bestämelse, att intet djur får lemna dessa länders hamnar utan med attest om att vara i fullt friskt tillstånd.

Vi måste göra något; vi få icke lägga armarne i kors längre för att befria oss från de insidiösa anklagelser, som blifvit mot oss framkastade.

Jag har betygat min tillfredsställelse öfver att regeringen vill göra något i denna sak, och är öfvertygad, att regeringen kommer att göra allt hvad den kan; men jag ser ingen fara deri att Riksdagen sjelf utbeder sig ett förbud, att från våra hamnar utföra djur, som icke bevisligen äro friska; ett sådant påbud kommer ej att hämma, utan tvärtom främja vår export. Ett åläggande, att den boskap, som skall utföras, bör undersökas på exportörens bekostnad, är på visst sätt ett ingrepp i den enskilda friheten, en inskränkning i den enskildes dispositionsrätt öfver och vinst af sin egendom; och jag ser för min del hellre, att dylika ingrepp ske på Riksdagens initiativ än på regeringens. Om i denna strid mellan Danmark och Sverige det blir nödvändigt att ålägga exportörerna en sådan skyldighet, vore det enligt min tanke för regeringen behagligt, om detta lilla onus som pålægges den enskilde tillkommit på förslag af Riksdagen och icke af regeringen.

Herr Ola Andersson i Burlöf: Då jag sist hade ordet, stacks i min hand ett telegram, som omtalade den åtgärd danskarne vidtagit att förbjuda import af svenska kreatur. Måhända redogjorde jag något ofullständigt för dess innehåll och jag skall derför nu bedja att få uppläsa detta telegram. Det lyder sålunda: »Inrikesministeriet har förbjudit införsel af lefvande hornboskap från Sverige och utförsel af lefvande hornboskap från Sjelland och Amager.» Man finner af detta

telegram, att denna åtgärd icke blifvit rigtad blott mot Sverige, utan danskarne hafva velat isolera sig för att under någon tid utröna, om i Danmark finnes någon sjukdom eller icke, för att sedan kunna vara säkra att icke hafva någon smitta. Jag har velat upplysa om detta, för att man må se huru saken förhåller sig.

Vi skola sopa rent för vår egen dörr, har talaren på malmöbänken yttrat. Jag upprepar hvad jag sagt att, äfven om dessa djur, som från Sverige exporterats, hade varit visiterade, så frågar jag, om danskarne skulle hafva ansett det vara nog med en sådan besigtning och att vi derigenom sopat rent för vår dörr? De skulle icke hafva varit nöjda dermed och derföre icke underlåtit att förklara att svenskarne skickat ut sjuka djur.

Något behöfver göras, har densamme talare sagt. Ja, derom kunna vi väl vara ense och regeringen är äfven betänkt på att vidtaga alla nödvändiga åtgärder. Men en annan fråga är, om under så ovissa förhållanden som de nuvarande Riksdagen skall säga, att det bör göras på *det* sätt, Utskottet här föreslagit.

Herr Casparsson: Då jag efter fyra års hvila från allt utskottsarbete i år blef invald i Andra Kammarens Fjerde Tillfälliga Utskott, kan jag icke neka till att jag blef något förvånad deröfver.

Jag frågade en mäktig medlem af landtmannapartiet hvad orsaken dertill kunde vara och fick då till svar: »Här förekommer vid denna riksdag en mycket vigtig fråga, om kontroll öfver exporterad boskap, som intresserar hela Skåne och halfva Småland och, som denna fråga har synnerligt stor betydelse för vårt jordbruk i allmänhet, ansågo vi, att en landtbrukare från mellersta Sverige äfven borde vara med.» Jag svarade honom visserligen, att från den ort, jag tillhör, exporteras ingen boskap, så att jag vore alldeles oerfaren i dylika saker, men ansåg emellertid denna underrättelse såsom en maning att söka bereda motionen framgång. Inom Utskottet blefvo vi också lätt öfverens om att tillstyrka motionen, ty vi tänkte att, om exporten af de feta skånska stutarne och de småländska oxarne blefve hämmad, skulle exporten i stället kasta sig på mellersta Sverige och nedtrycka kreatursmarknaden derstädes.

Nu har Chefen för Civildepartementet förklarat, att denna åtgärd vore alldeles »*öfverflödigt*»; men det telegram vi nyss hörde uppläsa tyckes dock icke tyda derpå. Det andra skälet, herr Civilministern uppgaf, var att den föreslagna åtgärden skulle vara »*otillräcklig*». Jag föreställer mig, att Kongl. Majt i så fall träffar sådana åtgärder, som blifva tillräckliga. Sedan jag nu hört en representant på skånebänken förklara, att skåningarne äro fullkomligt likgiltiga för saken och herr Statsrådet och Chefen för Civildepartementet upplyst, att regeringen är betänkt på att vidtaga kraftiga åtgärder i det syfte motionen afser, är jag verkligen villrådig huru jag bör rösta, men då jag såsom ordförande i Utskottet fått sätta mitt namn under betänkandet, anser jag mig likväl skyldig att yrka bifall till detsamma.

Herr Fösser: Sedan herr Statsrådet och Chefen för Civildepar-

Om besigtning af hästar och nötboskap, som exporteras.

(Forts.)

Om besigtning af hästar och nötboskap, som exporteras.

(Forts.)

tementet nu upplyst, att Kongl. Maj:t tagit föreliggande fråga om hand samt att en af svenska och danska män bestående kommission blifvit tillsatt för att ytterligare utreda frågan och sedermera inkomma med förslag till vidtagande af de åtgärder, som kunna påkallas, måste jag bekänna, att jag icke kan inse hvad som skulle kunna vinnas genom en sådan skrifvelse, som nu är föreslagen.

Af detta skäl tror jag det vore klokt att lemna Kongl. Maj:t helt och hållet fria händer och att Riksdagen icke uttalar sig hvarken för det ena eller andra botemedlet. Skulle vid frågans pröfvande Kongl. Maj:t finna, att det nu af Utskottet föreslagna medlet vore ändamålsenligt och ledande till målet, förmodar jag det också kommer att användas. Finner man åter, att det icke leder till målet, är det ju väl att Riksdagen icke genom sin skrifvelse föreslagit detsamma.

Jag anhåller därför att få yrka afslag å Utskottets betänkande.

Härmed var öfverläggningen slutad. Kammaren afslog Utskottets hemställan.

§ 2.

Om förbättrad lagstiftning angående förvaltningen af omyndigs egendom.

Skedde föredragning af Lag-Utskottets Utlåtande N:o 19, i anledning af *dels* Riksdagens Justitieombudsmans framställning om förbättrad lagstiftning angående förvaltningen af *dels* ock enskild motion i ämnet.

I sin till innevarande Riksdag afgifna embetsberättelse hade Justitieombudsmannen framställt förslag till ordnande af förvaltningen af omyndiges egendom samt hemställt, att Riksdagen behagade i förnyad underdånig skrifvelse anhålla, det Kongl. Maj:t täcktes med afseende å behovet af betryggande föreskrifter rörande förvaltningen af omyndiges medel taga i nådigt öfvervägande, huruvida lämpliga bestämmelser i den af Justitieombudsmannen angifna eller annan syftning borde meddelas, samt i sådant fall låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag till lag i ämnet.

Äfvenledes var utaf ledamoten af Andra Kammaren Herr N. Boström i Bodbyn uti motionen N:o 16 föreslaget: »att Riksdagen må i förnyad underdånig skrifvelse anhålla, att Kongl. Maj:t täcktes, med afseende å behovet af betryggande föreskrifter rörande förvaltningen af omyndiges medel, taga i nådigt öfvervägande, huruvida lämpliga bestämmelser i det syfte må kunna meddelas, att större säkerhet må beredas de omyndige, samt i sådant fall låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag till lag i ämnet».

Utskottet hade på anförda skäl tillstyrkt:

1) att Justitieombudsmannens förevarande framställning icke måtte föranleda till någon Riksdagens åtgärd; och

2) att icke heller Herr Boströms motion måtte föranleda någon åtgärd från Riksdagens sida.

Enligt anteckning å Utlåtandet, voro reservationer mot detsamma inom Utskottet anmälda dels af Herr Thomasson, med hvilken Herrar

Friherre *Hamilton*, *Anders Persson*, *Johannes Jonson* och *Smedberg* instämt, dels af Herrar *H. A. Vidmark* och *C. O. Vidmark*, dels ock af Herr *Ekenman*.

Om förbättrad lagstiftning angående förvaltningen af omyndigs egendom.

(Forts.)

Efter uppläsning af Utskottets hemställan i *punkten 1* anförde

Herr Thomasson: Jag har för min del trott, att frågan om betryggandet af omyndigs egendom är så allvarlig och af så trängande beskaffenhet att, då Riksdagens Justitieombudsman nu änyo väckt densamma till lif, Riksdagen icke bör taga på sitt ansvar att på längre eller kortare tid undanskjuta eller begrafva densamma.

Jag är med Utskottets majoritet ense derom, att det sätt för ändamålets vinnande, Justitieombudsmannen påpekat, icke är det lämpligaste.

Jag tror nemligen, att det på många håll skulle blifva för att icke säga omöjligt, åtminstone mycket svårt att få fullt lämpliga och vederhäftiga personer att åtaga sig det ansvarsfulla och mödosamma värfvet att vara öfverförmyndare och, äfven om sådana öfverallt stode att finna, kunde det ändå hända, att myndlingarnes medel icke derigenom vore fullt betryggade.

Herr Justitieombudsmannen har dock icke ansett det af honom föreslagna sättet såsom det enda möjliga för målets vinnande, utan föreslagit, endast målet vunnes, att Riksdagen måtte anvisa det sätt, Riksdagen därför ansåg lämpligast. Lagstiftningen har allt från uråldriga tider tagit noggrann omvårdnad om omyndigs medel och varit angelägen att tillse, det dessa för alla upptänkliga fall skulle vara skyddade. Denna uppfattning har funnit ett kärnfullt uttryck i satsen: »ej må barnagods eller penningar sjunka eller brinna.» Så snart förmänsrätt etablerades i lagstiftningen, fick förmyndaremedel en framstående plats deri, men denna förmänsrätt utströks med ett enda penndrag år 1861. Detta skedde i realkreditens intresse och var utan tvifvel en mycket välbetäckt åtgärd. Men hvad som icke var välbetäckt var, att man icke på sanma gång tillförsäkrade den omyndige någon betryggande garanti mot förskingring af hans tillgångar, ty någon sådan garanti — det måste vi medgifva — ligger icke i 1861 års författning. Då jag emellertid är af den mening, att något bör i saken åtgöras från Riksdagens sida, tillåter jag mig nu anhålla om återremiss af den föredragna punkten. Inom Utskottet gjorde sig dock bland dem, som ansågo att någon åtgärd borde vidtagas med anledning af Justitieombudsmannens framställning i ämnet, skiljaktiga meningar gällande; så ansågo somliga, att det äsyftade ändamålet — skydd mot förskingring af de omyndigas medel — kunde vinnas genom införande af skärpta bestämmelser i 1861 års författning. Andra, och bland dem var jag, ansågo, lika med Justitieombudsmannen, att detta endast skulle blifva ett halfgjordt verk och att någon betryggande säkerhet icke stod att vinna på annat sätt, än att de omyndiges medel och värdepapper helt och hållet undandroges förmyndarens förvaltning och öfverlemnades till någon myndighet eller institution. Då jag nu yrkar frågans återmitterande till Utskottet, skulle jag derföre önska, att Kammarén ville uttala sig om hvilkendera af berörda utvägar för ändamålets vinnande an-

Om för-
bättrad lag-
stiftning an-
gående för-
valtning af
omyndigs
egendom.
(Forts.)

ses lämpligast. Ty om, såsom jag hoppas, en skrivelse till Kongl. Maj:t i ämnet kommer till stånd, bör naturligtvis i denna skrivelse antydvas, i hvilken riktning Riksdagen anser att den nya lagstiftningen bör gå. Om derföre Kammarrens majoritet beslutar en återremiss vore det, som sagdt, önskvärdt att på samma gång uttalades, om den nya lagstiftningen fortfarande bör byggas på grundvalen af 1861 års författning eller om myndlingens medel böra helt och hållet undandragas förmyndarens förvaltning.

Herr Sven Andreasson: Den nu föreliggande frågan kan väl måhända synas obetydlig, men den torde dock icke vara så obetydlig, som det vid första påseende kan förefalla. Den gäller nemligen förvaltningen af deras medel, som sjelfve icke kunna eller icke få förvalta sina tillgångar. Långt innan jag blef riksdagsman, låg mig om hjertat behofvet af bättre garantier mot förskingring af dylika medel än den nu gällande lagstiftningen erbjuder. Då jag år 1870 tog mitt inträde i riksdagen, var jag derföre betänkt på att i sådant syfte framlägga en motion, men blef då underrättad, att 1869 års Riksdag aflätit en skrivelse till Kongl. Maj:t med begäran om utarbetande af ny lag i ämnet. Jag hoppades då få se ett sådant förslag framkomma, men erhöll under Riksdagens lopp af Herr Justitiestatsministern den upplysning, att han icke funnit något förslag lämpligt att förorda. Jag väckte då vid 1871 års riksdag motion om ändring i 1861 års förordning, men den var bland dem, som Lag-Utskottet icke hann med att behandla och den kom sålunda aldrig fram till Riksdagen. Vid 1872 års riksdag förnyade jag min motion och på det Kammarrens måtte få kännedom om på hvad sätt jag hade tänkt mig att de befintliga bristerna skulle afhjelpas, ber jag att få uppläsa sjelfva klämman. Författningen torde jag icke behöfva läsa upp, då Kammarrens ledamöter helt säkert känna till den förut och dessutom det hufvudsakligaste finnes intaget i Utskottets betänkande. Jag föreslog då:

»att gode männen eller kommunalnämnd skulle åligga, då känt blifvit att förmyndare kommit på obestånd eller omyndiges egendom eljest är i fara att gå förlorad, genast utan rättens hörande vidtaga sådana åtgärder, som betrygga densamma emot förlust, intill dess annan förmyndare i laga ordning blifvit förordnad;

att samme gode män eller kommunalnämnd skola till rättens ordförande i stad eller domhafvande på landet, efter vederbörlig granskning af till dem från förmyndarne lemnade räkningar, ingifva den summariska uppgiften å de omyndiges behållna egendom; samt

att gode män eller kommunalnämnd skola intyga föreslagen förmyndares vederhäftighet och lämplighet, innan han dertill af rätten förordnas.»

Denna min motion togs af dåvarande Lag-Utskottet i betraktande och med anledning af densamma föreslog Utskottet, hvad beträffar första punkten, dels en förklaring så lydande:

»Härigenom förklaras, att hvad i 5 § af Kongl. Förordningen angående tillsyn å förmyndares förvaltning af omyndigs egendom den 24 September 1861 är stadgadt derom, att rätten på anmälan att förmyndaren den omyndiges egendom ej rätteligen förestått, skall af omständig-

heterna pröfva, huruvida annan förmyndare förordnas må, bör så förstås, att rätten må ega att genast skilja förmyndaren från förmynderskapet äfven utan hans hörande, derest genom uppskof för sådant ändamål den omyndiges rätt och bästa skulle äfventyras»; dels ock en förtattning, hvarigenom stadgas som följer:

»Beslut, hvarigenom myndig person under förmyndare ställes, skall, ändå att klagan deröfver föres, till efterrättelse lända, intill dess det genom laga kraft egande utslag af högre rätt ändradt varder. Lag samma vare om beslut, hvarigenom någon till förmyndare förordnas eller från förmynderskap entledigas.»

Hvad nu den första punkten beträffar, så hade Lag-Utskottet gått en annan väg än den, som jag hade tänkt mig, för att afhjelpa den af mig påpekade olägenheten. I likhet med Justitieombudsmannen hade jag tänkt mig, att en större makt bort läggas i granskningsmännens händer. Jag trodde nemligen, att, då dessa fått sig uppdraget ett så stort förtroende af kommunen, denna skulle till granskningsmän utse endast sådana personer, som motsvarade detta förtroende. Utskottet hade deremot föreslagit, att rätten skulle, utan förmyndarens hörande, genast entlediga honom från förmynderskapet och utan vidare utse ny förmyndare. Detta sätt att gå till väga tror jag dock skulle hafva varit mera vådligt. Jag tror nemligen, att det hade varit bättre, om granskningsmännen egt att genast affordra förmyndaren säkerhet för de af honom omhänderhafda medel. Hufvudsakligen är, enligt min tanke, att en sådan säkerhet så fort som möjligt blir lemnad. Deremot ligger det vådliga just uti den tidsutdrägt, som uppkommer derigenom, att granskningsmannen, först sedan redovisning blifvit lemnad af förmyndaren, skall ega att hos rätten anmäla förhållandet. Det kan dröja, innan rätten sammanträder och så skall förmyndaren höras öfver den emot honom gjorda angifvelsen. Det är ju klart, att under allt detta kan förmyndaren förskingra hela den omyndiges egendom.

Jag tror således, att den uppfattning, som Justitieombudsmannen har i denna fråga, icke är så oriktig. Jag vill visst icke dela hans uppfattning i allt, såsom t. ex. deri att man skulle för ändamålet hafva särskilda tingssammanträden. Men jag tror, att om, Utskottet deraf utgallrat hvad som varit värdt att taga vara på och föreslagit aflåtande af en skrifvelse i ämnet till Kongl. Maj:t, mycket hade varit vunnet. Ty Kongl. Maj:t hade då vetat, hvad Riksdagen egentligen velat och hade kunnat framlägga ett förslag i denna riktning.

Hvad den andra punkten beträffar, så har jag verkligen hört, att det på många ställen i landet lär praktiseras så, som jag föreslagit. Nog kan man också förstå, att det besvär, som förmyndare, granskningsmän och domare hafva för ifrågavarande sak, icke är så obetydligt. Sälunda skall förmyndaren ärligen till granskningsmannen aftenna en redovisning öfver sin förvaltning samt ett utdrag deraf, innehållande summarisk uppgift å myndlingens egendom. Förmyndaren kan ofta hafva lång väg till granskningsmannen, men detta får icke utgöra något hinder. Sedan skall granskningsmannen återställa eller ock måste förmyndaren hos honom återtaga den summariska uppgiften, som derefter skall af förmyndaren tillställas domaren. Nu

Om förbättrad lagstiftning angående förvaltning af omyndigs egendom.

(Forts.)

*Om för-
håttred lag-
stiftning an-
gående för-
valtning af
omtyndigs
egendom.
(Forts.)*

kan det hända, att det finnes 20 å 30 förmyndare inom en församling, och jag hemställer då, om det icke vore bättre att sistnämnda förmyndarne åliggande skyldighet öfverflyttades på granskningsmännen, hvilka således kunde på en gång till domaren aflemna de summariska uppgifterna. Denne senare blefve då befriad från en mängd besök och förmyndarne skulle äfven vinna i tid derpå. För min del kan jag icke finna, att något skadligt skulle ligga uti en lagstiftning i denna riktning, och det fans äfven inom Utskottet en och annan, som var böjd för att biträda mitt förslag i denna del.

Vidkommande tredje punkten af mitt förslag, enligt hvilket, då förmyndare förordnas, det skulle tillhöra kommnalnämnden eller granskningsmännen att vitsorda förmyndarens lämplighet för det honom lemnade förtroendet, så finner jag ett sådant stadgande vara högst behöfligt. Huru ofta händer det icke nu, att såsom ordförande i rätten sitter en ung, oerfaren domare, som hvarken är bekant med förhållandena eller personerna i orten. Äfven bland nämnden finnes det kanske blott en enda, som tillhör den trakt, der den ifrågasatte förmyndaren är boende och har någon närmare kännedom om honom. För de öfrige nämndemännen är han måhända alldeles obekant. Hvad garanti har man då för att han besitter de egenskaper, som man har rätt att fördrå hos en person, som skall förvalta annans medel? För min del finner jag det vara af största vigt, att en sådan garanti kan vinnas. Uti denna punkt hade också den ärade representanten från Kristianstads län, som da var ledamot af Lag-Utskottet, reserverat sig, i det han ville biträda mitt förslag.

I sitt nu föreliggande betänkande yttrar Utskottet: »Men äfven i vårt land har man icke, Utskottet veterligen, haft skäl att klaga deröfver, att omyndige, genom deras förmyndares insolvens, gjort några större förluster.» För min del får jag säga, att jag beklagligen känner till många sådana. Ja, jag är fullt öfvertygad om, att de förluster af denna art, som i vårt land inträffa, äro vida flera än man tror, och dessutom har ju 1869 års Riksdag erkänt detta, i och med detsamma som den ansåg en ny författning rörande förmyndares ansvarighet vara af behofvet påkallad. Nu har Justitieombudsmannen tagit saken i betraktande och föreslagit mycket beaktansvärda åtgärder, hvilka skulle kunna blifva af gagn, derest Lag-Utskottet gått in på de åsikter, han uttalat. Jag vill visserligen icke gilla dem alla, men är med om de flesta af dem.

Lag-Utskottet säger vidare: »Utskottet betvivlar, att man till öfverförmyndare skall för omnämnda ringa ersättning kunna erhålla lämpliga personer, som, annat än motvilligt, åtaga sig det besvär, och framför allt, det ansvar, som med ställningen af öfverförmyndare skulle följa.» Jag skulle dock icke vilja tro, att det finnes personer nog hjertlösa, att de icke skulle vilja åtaga sig besväret att skydda den omyndige, men jag anser, att den utaf Justieombudsmannen föreslagna siffran till gödtgörelse i vissa fall är för hög. Jag är öfvertygad, att inom de särskilda orterna det icke skall saknas män, hvilka af intresse för den omyndige skulle vilja åtaga sig detta besvär, utan att dervid fästa så mycket afseende på ersättningen. Utskottet säger slutligen: »Med dessa åsikter, och då Riksdagen icke torde böra på-

kalla Kongl. Maj:ts pröfning af denna fråga utan att angifva något mera bestämdt förslag till de förändringar, som kunna vara önskliga, men dessa förändringar utan större svårighet böra kunna af den, som är intresserad för frågans ändamålsenliga lösning, vid en kommande riksdag föreslås, får Utskottet vördsamt hemställas, o. s. v. Ja, mine Herrar, författningen torde länge nog hafva varit pröfvad, då den varit gällande alltsedan år 1861; och då densamma redan år 1869 befans vara så bristfällig, att den föranledde en underdånig skrifvelse angående vidtagande af förändringar deri, så lär det väl icke vara tvifvel underkastadt, att en ny författning i ämnet är af behovet högeligen påkallad.

Om förbättrad lagstiftning angående förvaltningen af omyndigs egendom.
(Forts.)

Man har under förmiddagen talat om realsäkerhet; man har varit angelägen om bevarandet af säkerhet i afseende på förmånsrätt för kronoutskylder, och i afseende på kommunalutskylder har frågan om förmånsrätt i dag utgjort föremål för Kammarrens pröfning. Jag frågar, om det icke kan vara skäl att tillse, huruvida icke några mera betryggande åtgärder må kunna vidtagas beträffande äfven dessa omyndige, hvilka hvarken få eller sjelfva kunna förvalta sin egendom, och huruvida icke kommunerna böra mera än som nu sker taga desse omyndiges sak om hand, hvilka icke hafva någon stämman här vid riksdagen.

Jag vill således förena mig med de talare, som yrkat frågans återremitterande till Lag-Utskottet, i syfte att Lag-Utskottet må framlägga de grunder, på hvilka en önskad författning i ämnet må byggas.

Herr J. Anderson i Tenbult: Jag kan icke finna annat än att en lagförändring i denna fråga är af behovet högeligen påkallad. Jag har på åtskilliga ställen förmärkt, hurusom omyndiges egendom gifvits till pris åt svindlande företag, och jag har derpå sett icke få utan rätt ofta förekommande exempel. Men hvad som i synnerhet har fästat min uppmärksamhet och gifvit mig anledning till att nu begära ordet, det är en tilldragelse, som inträffat i en landsortsstad, belägen icke långt från den ort, jag har äran att representera. Der blef en person med ett aktadt namn och i åtnjutande af stort förtroende förordnad till förmyndare för en afviden aktad mans efterlemnade tvenne döttrar med en förmögenhet af — om jag rätt minnes — 36,000 kronor hvardera, eller åtminstone egde de båda gemensamt detta belopp. Efter några års förlopp gjorde förmyndaren konkurs och fick afträda all sin egendom till borgenärerna. Tillgångarne räckte nätt och jemnt till betäckande af konkurskostnaderna och till bestridande af kostnaderna för galdenärens anständiga underhåll under konkurstiden; men de omyndiga döttrarna fingo icke ett öre, utan blefvo ifrån att hafva egt en förmögenhet till nyss angifna belopp alldeles utfattiga. Detta af mig nu omnämnda förhållande är vida känt inom orten, och jag förmodar att min granne till venster, hvilken bättre känner till saken, skall begära ordet för att närmare utreda frågan, än som jag kunnat göra.

Jag förenar mig med dem, som begärt ärendets återförvisning till Utskottet, emedan jag tror, att det icke låter sig göra att här i

*Om för-
bättrad lag-
stiftning an-
gående för-
valtningen af
omyndigs
egendom.
(Forts.)*

Kammaren på fri hand formulera förslag till det beslut, som Kam-
maren aktar behöfligt att fatta i denna sak.

Herr Löwenhielm: Då man genomläser Riksdagens Justitie-
ombudsmans till pågående riksdag afgifna embetsberättelse, för så
vidt den rör värden af omyndigs egendom, lär man icke kunnat
undgå att finna, att nu gällande bestämmelser i ämnet icke äro så
betyggande, som önskligt vore. I huru hög grad detta är förhållan-
det, lär man hvar och en finna, då man besinnar,

att den, som det åligger att upprätta förteckning å förmyndare
och att tillhålla försumlige förmyndare att afgifva redovisning, icke
erhåller någon uppgift, när förmyndare eller myndling flyttar från
ett hemman till annat, eller när förmyndare eller myndling afider,
eller när qvinlig myndling går i annat gifte;

att i följd häraf dessa förteckningar utan undantag torde vara i
mer eller mindre mån origtiga;

att af anledning, som Herr Justitieombudsmannen omnämner,
förmyndarskap finnas, som ej stå under någon rätts vårdnad;

att rätten saknar laglig utväg att delgifva förmyndare beslut,
som fattats med anledning af anmärkning, som granskningsmännen
framställt emot af förmyndare afgifven redovisning;

att, då sådan anmärkning skall af rätten prövas, hvarken
granskningsman eller någon annan är pligtig att i sådant mål föra
talan för de omyndige;

att den förmänsrätt för omyndiges medel, som tillföre egt rum
i händelse att förmyndaren kommit på obestånd, numera är i vä-
sentlig mån inskränkt;

samt att, derest förmyndare älägges att lemna de omyndige in-
teckning, eller annan säkerhet, ingen föreskrift finnes, af hvilken
säkerhetshandlingarne skola förvaras.

Då Lag-Utskottets uppmärksamhet blifvit fäst på dessa brister i
lagstiftningen, och Herr Justitieombudsmannen endast hemställt, att
Riksdagen måtte i förnyad underdånig skrifvelse anhålla, det Kongl.
Maj:t täcktes med afseende på behöfvet af betryggande föreskrif-
ter angående förvaltningen af omyndiges medel taga i nådigt öfvervä-
gande, huruvida lämpliga bestämmelser i ofvan angifna eller annan
syftning borde meddelas, samt i sådant fall låta utarbета och för
Riksdagen framlägga förslag till lag i ämnet, har det icke kunnat
annat än väcka miu undran, att Lag-Utskottet, efter att hafva uttalat
sin åsigt, att den norska lagstiftningen i ämnet, för hvilken Herr
Justitieombudsmannen redogjort, icke vore lämplig att tjena såsom
förebild för den svenska lagstiftningen, endast yttrat följande: Genom
ett tillägg till nu gällande författning om skyldighet för gode män-
nen att å omyndigs värdepapper anteckna hans eganderätt till de-
samma eller, derest förmyndaren själf för medlen är myndlings
gäldenär, å de för medlen ställda säkerhetshandlingar anteckna denna
deras egenskap, borde papperens användande i förmyndarens egen
penningarörelse kunna försväras; och genom ett eller annat tillägg
till författningen i öfrigt kunde antagligen andra smärre brister eller

ofullständigheter deri till det väsentligaste varda undanröjda, hvar efter Utskottet tillägger: »Med dessa åsikter, och då Riksdagen icke torde böra påkalla Kongl. Maj:ts pröfning af denna fråga utan att angifva något mera bestämt förslag till de förändringar, som kunna vara önskliga, men dessa förändringar utan större svårighet böra kunna af den, som är intresserad för frågans ändamålsenliga lösning, vid en kommande riksdag föreslås» — — —.

*Om för-
bättrad lag-
stiftning an-
gående för-
valtningen af
omyndigs
egendom.
(Forts.)*

Att af detta sista yttrande draga den slutsats, att Utskottets majoritet icke skulle vara intresserad för frågans lösning, torde utan tvifvel vara förhastadt; men det vill likväl synas mig, att Herr Justitieombudsmannens framställning i detta viktiga ämne hade varit förtjent af något åtgörande från Utskottets sida.

För min del kan jag icke finna, att öfverinseendet öfver förmyndare och förvaltningen af omyndigs egendom skall vara ett kommunalt uppdrag, utan föreställer jag mig, att dessa uppdrag skulle kunna lemnas åt nämnder eller direktioner med aflönade ledamöter och med så stora distrikt, att icke mera än ett eller högst två funnes inom hvarje domsaga. Att dessa direktioner skulle få mycket penningar att handhafva anser jag icke innebära någon våda, då det visat sig, att förvaltningen af de många sparbankerna, som finnas i vårt land, icke gifvit anledningar till befogade anmärkningar, oaktadt väl de flesta af dem omhänderhafva minst 1,000,000 kronor; och då sparbankerna i allmänhet gifva minst 5 procent på de åt dem anförtrodda penningar och dessutom samlat ganska betydliga belopp till reservfonder, kan jag icke föreställa mig annat, än att man utan svårighet skall finna personer, som äro lämplige för förvaltningen af de omyndiges angelägenheter på det för dem säkraste och mest betryggande sätt. Att förmyndare hafva om händer sina myndlingars medel utan annan kontroll, än den högst ofullständiga, som nu förefinnes, finner jag högst betänkligt.

Under sådana förhållanden förenar jag mig med dem, som yrkat återremiss.

Herr Östling: Jag kan icke annat än beklaga, att Lag-Utskottet med anledning af den framställning, som Riksdagens Justitieombudsman i detta ämne gjort, icke kommit till annat resultat än det yrkande om afslag, som Utskottet här framlagt. Det lär icke kunna förnekas, att nu gällande stadganden i afseende på värden af omyndiges egendom icke lemna önskvärd säkerhet och trygghet mot förskingring eller vanvård af deras egendom, helst sedan den förmånsrätt, som förut var myndlingar tillförsäkrad i förmyndares fasta egendom, tillbakaflyttats efter annan in-tecknad fordran. Utskottet säger visserligen att, såvidt Utskottet vet, »man i vårt land icke haft skäl att klaga deröfver, att omyndige genom deras förmyndares insolvens gjort några större förluster», och deraf sluter Utskottet, »att nuvarande anordning i detta hänseende dock icke är så helt och hållet underhållig». Men, äfven om förhållandet vore så lyckligt, att icke myndlingar förlorat större eller mindre del af sin förmögenhet genom förmyndares försumlighet eller oredlighet — ett förhållande som alldeles icke blifvit af Utskottet ådagalagdt eller bevisadt — så inne-

Om för-
bättrad lag-
stiftning an-
gående för-
valtningen af
omyndigs
egendom.
(Forts.)

bär dock detta icke tillräckligt skäl att kvarstå vid stadganden, som enligt hvad äfven andra yttrat ändock icke tyckas innebära fullständiga garantier, hvilket torde kunna ådagaläggas af rättegångsförhandlingarne vid åtskilliga domstolar och ännu mera skulle visa sig, om alla förmyndarens mål, der fog dertill möjligen förefunnits, blifvit inför rätta anhängiggjorda.

Hvad är det nu som vållar så stora svårigheter att vidtaga förbättrade anordningar i detta hänseende? Jo, att ett genomförande af ett förslag, i den riktning Justitieombudsmannen antydt, skulle leda till ökad tunga för kommunerna och deras medlemmar samt icke komma att för domstolarne medföra någon väsentlig lättnad o. s. v. Men denna fråga är af så behjertansvärd beskaffenhet, att den icke bör vika hvarken för *många* eller för *stora* svårigheter utan endast för dem, som äro *oöfvervinneliga*; och att sådana i detta afseende icke finnas, lär oss vårt grannland Norge, der anordningar vidtagits, om hvilka Utskottet sjelft säger, att de lemna mycket betryggande garantier. Jag tilltror mig icke att bedöma, om dessa anordningar äro de för vårt land lämpligaste och bästa, och skall därför icke heller taga mig friheten att förorda dem framför andra; men nog förefaller det mig, som om Lag-Utskottet hade äfven hos sig sjelft kunnat finna litet mera af det intresse för denna behjertansvärda frågas ändamålsenliga lösning, hvilket Utskottet i slutet af sitt betänkande synes vilja förutsätta endast hos Riksdagens öfriga medlemmar.

Man talar ofta om de orepresenterade rätt och Riksdagens skyldighet att icke träda den för nära. Här gäller det nu en klass af orpresenterade, hvilkas angelägenheter, efter min uppfattning, närmast förtjena Riksdagens behjertande, och det är Riksdagens oafvisliga pligt att, såvidt på Riksdagen ankommer, vidtaga alla åtgärder, som kunna leda till betryggande af de omyndiges egendom. Jag instämmer i syftet med den reservation, som vice ordföranden i Lag-Utskottet framställt, och i likhet med honom vill jag yrka återremiss till Lag-Utskottet på det Utskottet må sättas i tillfälle att närmare angifva de grunder, på hvilka Lag-Utskottet sedermera möjligen torde komma att hos Riksdagen förorda en skrivelse till Kongl. Maj:t i detta mycket behjertansvärda ämne.

Herr Herslow: Jag skulle icke i en lagfråga tillåtit mig att upptaga Kammarrens tid och uppmärksamhet, om icke här i utlåtandet förekomme en strof, som nära nog direkt vädjar till hvar och ens enskilda erfarenhet, Det heter nemligen i Utskottets betänkande: »Men äfven i vårt land har man icke, Utskottet veterligen, haft skäl att klaga deröfver att omyndige genom deras förmyndares insolvens gjort några större förluster.» När jag läste detta yttrande, nästan häpnade jag öfver, huru ett Utskott kunde vara sammansatt af personer med så idel lycklig erfarenhet, att de kunde gemensamt träda fram med den förklaringen, att här intet ondt funnes att afhjelpa, ingen fara att förebygga, personer som således saknade all underrättelse om hvad är för år oupphörligen här händer. Jag kom att jemföra detta med den erfarenhet jag sjelf gjort. Då jag skulle resa upp

till sista riksdagen infann sig hos mig en man och förde detta ämne på tal. I orterna anser man nemligen, att hvarje riksdagsman kan och skall söka hjelpa allt hvad kommittenterna anse galet staldt. På grund häraf bad han mig föreslå vid riksdagen en lag om en bättre organisation af förmyndareväsendet i landet. Han jemförde förhållandena hos oss med de kloka anordningar, som finnas i Danmark, och frågade, om icke Riksdagen vore betänkt på att föreskrifva något dylikt. Jag sade honom, hvad jag lifligt kände med mig sjelf, att jag ingalunda egde förmåga att utarbete eller tänka mig in i en så vidtomfattande reform, huru lifligt jag än erkände behovet af en sådan. Han meddelade mig då ett par fall, af hvilka jag kunde kontrollera det ena, då på ett sorgligt sätt en ej obetydlig förmögenhet, som blifvit af föräldrarna till deras barn med stor sträfsamhet hoppsamlad, i förmyndarehänder bortspildes. I år strax före riksdagstiden infann sig en annan man och anförde i samma syfte en likartad tilldragelse från min onedelbara närhet. Samtidigt fäste han min uppmärksamhet på två andra fall, der endast genom omständigheter, som icke berott på förmyndaren, omyndigs egendom undgått att i förmyndarehand blifva totalt spolieerad.

Med en sådan erfarenhet för egen del, förefaller det mig förvånande, att ett helt Utskott kunnat enas om en sådan förklaring, en så naiv förklaring, som den hvilken i utlåtandet förekommer. Jag hör, att Utskottets ärade vice ordförande begär ordet, och jag ber honom vara öfvertygad om, att jag för längesedan bemärkt, att hans namn pryder den reservation, som är bifogad detta utlåtande, liksom jag med fågnad sett, att större delen af denna Kammares lagutskottsledamöter äro med om densamma. Ty hvilka grunder är det som Utskottet anför till försvar för den halft föraktliga gest, hvarmed det kastar åt sidan ett förslag af denna allvarliga art och framlagdt af en så allvarsam målsman, som Justitieombudsmannen? Jo, säger Utskottet, ännu äro inga större förluster gjorda, så vidt vi veta; den rätta tidpunkten torde således icke ännu vara inne; det skulle vidare blifva mycket besvärligt; det är intet skäl att öka kommunaluppgiften; vi kunna icke få tillräckliga medel att aflöna öfverförmyndarne; — tillräckliga medel, då det är fråga om sådana belopp! — och slutligen — det kommer icke att för domstolarne medföra någon väsentlig lättnad. Men har väl någon tänkt på, huruvida detta skulle medföra någon lättnad för domstolarne eller ej? Har någon människa yrkat på denna reform för att derigenom skaffa lisa åt domstolarnes besvär? Har Utskottet då ingen blick för den stora och viktiga sak, hvarom här är fråga? Finnes intet mått inom Utskottet för de dimensioner, som denna fråga har? Ett sådant mått har dock Utskottet sjelft angifvit, då det meddelar, att i Stockholms förmyndarekammare år 1878 öfver 17,000,000 kronor i förmyndaremedel inestodo. Om vi betrakta taxeringen i hela riket, så finna vi att fastighetsvärdet för stad och land utgör 2,600,000,000 kronor, och af detta belopp komma på Stockholm 217,000,000 kronor; värdet af Stockholms fasta egendom utgör således ungefär $\frac{1}{12}$ af hela rikets fastighetsvärde. Söka vi åter bilda oss ett begrepp om den rörliga förmögenheten, så utgöres taxerad inkomst af kapital och arbete

Om förbättrad lagstiftning angående förvaltningen af omyndigs egendom.
(Forts.)

*Om för-
bättrad lag-
stiftning an-
gående för-
valtningen af
omyndigs
egendom.*
(Forts.)

i Stockholm 58,000,000 kronor och i det öfriga riket 300,000,000 kronor, således $\frac{1}{5}$ i Stockholm mot i hela riket. Landet i dess helhet skulle sålunda efter denna räkning ha i fast egendom omkring 12 gånger, i lös egendom 5 å 6 gånger så stor förmögenhet som hufvudstaden. Och om, som man väl får antaga, af denna förmögenhet ungefär samma andel i det öfriga landet som i Stockholm befinner sig i förmyndarehänder, så framgår, att det här är fråga om ett kapital af minst 100 å 150 millioner kronor, hvilket inom hela riket tillhör omyndige och som behöfver skyddas för den letänkliga risk, hvori det genom nuvarande lagstiftning sväfvar. Men utom sin storlek har denna egendom äfven i kvalitativt hänseende en karakter, som borde anbefalla den till Riksdagens varmaste omtanke. Våra bästa sträfvanden i lifvet gå ju ut på att, om möjligt, betrygga våra barns framtid; och dock — hvad vi än må göra i detta afseende, hvilka ansträngningar och uppoffringar vi må ha underkastat oss för att vinna detta mål, och huru omsorgsfullt vi för dess betryggande må välja förmyndare och söka ordna om våra barns egendom, kan genom den nuvarande lagstiftningen icke ringaste visshet beredas oss, att dessa medel komma våra barn till godo, då vi lemna dem åt den förvaltning, som lagen anvisar oss. Är det Lag-Utskottet värdigt att, der det gäller att skydda en så stor egendom och en egendom af denna, jag kan säga, heliga karakter, yttra sig såsom det gör, att den som intresserar sig för saken kan ju roa sig med att själf hitta på förslag; ty det är ungefär detta och ingenting annat Utskottet säger, då det yttrar, att »Riksdagen icke torde behöfva påkalla Kongl. Maj:ts pröfning af denna fråga utan att angifva något mera bestämdt förslag till de förändringar, som kunna vara önskliga, men att dessa förändringar böra kunna af den, som är intresserad för frågans ändamålsenliga lösning, vid en kommande riksdag föreslås.» Är då Utskottet icke sjelft intresserad för »denna frågas ändamålsenliga lösning»? Är Riksdagen icke intresserad härför? Kan det då för en delegation af Riksdagen vara rätt tillätligt att om intresset i denna fråga tala i dessa ordalag? Jag finner det icke, och därför biträder jag deras anhållan, som begärt att utlåtandet återförvisas för att af Utskottet ånyo prövas och på det Utskottet må bättre behjerta den behjertansvärda karakteren af detta ärende och det djupa intresse, som hela vårt folk fäster vid denna angelägenhets rigtiga ordnande. Jag anhåller om återremiss.

Herr F. G. Sandvall: Då så många af Herrarne redan haft ordet i denna fråga, och då man i allmänhet synes vara särdeles intresserad att få densamma utredd genom en återremiss, torde det vara öfverflödigt att yttra sig, men då jag blifvit dertill uppmanad af min granne till höger, vill jag yttra några ord, emedan jag lifligt intresserar mig för frågans lösning på ett ändamålsenligt sätt.

Jag känner mera än ett fall, der ganska betydliga förmögenheter genom förmyndarens vårdslöshet eller misslyckade spekulationer gått totalt förlorade jemte de myndlingars medel förmyndaren haft om hand. Ett exempel härpå, som för icke länge sedan var på tal i denna Kammar, bekräftar ytterligare att så sker; och i min ort känner jag mynd-

lingar, som förlorat 50,000—100,000 kronor genom förmyndares vårdslöshet eller iråkade obestånd. Visserligen äro gode män tillsatte, som skola öfvervaka förmynderskapen, men tyvärr fullgöra de ej alltid sitt uppdrag på ett fullt tillfredsställande sätt. Flere talare, som representera landsbygden, hafva liksom Utskottet påstått att de icke känna till att myndlingars medel förskingrats, och jag tror också, att risken, att myndlingarnes medel skola gå förlorade, är mindre på landet enär de penningar, som anförtros förmyndare på landsbyggen, vanligen placeras i fastigheter, och risken är då icke så stor. Annat är förhållandet i städerna. När en person der mottager ett förmynderskap — jag tänker mig en industriidkare eller en handlande — kan han ofta anses vara ganska förmögen och redbar, men tiderna kunna förändras, och han blifver insolvent. Gode männen, som skulle öfvervaka hans ställning, hafva dels af konsideration och dels af skugggrädsla att intränga djupare i förhållandena för att utröna, på hvad sätt medlen blifvit placerade, förbisett att fullgöra sin skyldighet, och så har det gått år ifrån år, till dess förmyndarens insolvens inträffade, och myndlingarne förlorade allt, hvad föräldrarne med svett och möda sammansparat.

Det är således efter mitt förmenande nödvändigt, att skärpta bestämmelser införas, så att myndlingars egendom må vara bättre skyddad för förskingring än hittills varit fallet. Jag vill emellertid, då tiden är så långt framskriden, icke upptaga Kammarrens tid längre, utan förenar mig med dem, som yrka återremiss, på det att vi må kunna få ett antagligt och fullt betryggande förslag framlagdt af Utskottet.

Herr Johannes Jonson: Den ärade talaren på malmöbanken klandrade icke allenast Utskottet utan äfven reservanterna, därför att de icke framkommit med något fullständigt förslag. Jag vill då endast erinra om, hvad Justitieombudsmannens embetsberättelse innehåller i detta hänseende. Han föreslår der: »att Riksdagen behagade i förnyad underdånig skrifvelse anhålla, det Kongl. Maj:t täcktes med afseende å behovet af betryggande föreskrifter rörande förvaltningen af omyndiges medel taga i nådigt öfvervägande, huruvida lämpliga bestämmelser i ofvan angifna eller annan syftning borde meddelas, samt i sådant fall låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag till lag i ämnet».

Justitieombudsmannen har i sitt förslag, som hvar och en af Herrarne känner, förordat, att förvaltningen af omyndiges medel skulle ställas under öfverförmyndare, och att desse öfverförmyndare åter skulle stå under kontroll af visse af landstinget utsedde och aflönade revisorer. Detta förslag är således vidt omfattande och torde kanske i viss mån vara mera välmant än praktiskt utförbart. Ty hvad skulle väl dessa revisorer kunna uträtta, när Justitieombudsmannen föreslår endast en eller två i hvarje län. Jag vill endast taga exempel från det län jag tillhör, med sina 260 kommuner och ganska stora ytvidd, för att icke tala om de norrländska länen, som äro ofantligt mycket större. Hvad skulle väl dessa revisorer hinna uträtta, och hvad säkerhet har man med afseende på dessa

Om förbättrad lagstiftning angående förvaltningen af omyndigs egendom.
(Forts.)

*Om för-
bättrad lag-
stiftning an-
gående för-
valtningen af* öfverförmyndare, som skola taga alla de omyndiges medel om hand. Man har i allmänhet gjort den erfarenheten, att det icke är lämpligare att samla alla omyndiges medel på en hand än att hafva den på flera händer.

*omyndigs
egendom.*
(Forts.) Jag kommer tillbaka till revisorerna. Hvem skulle afböna dem? Jo, landstinget. Jag vågar betvifla, att man kan ålägga landstinget att afböna dessa revisorer, och undrar, om något sådant ens vore lagligt. Inom Lag-Utskottet hade den åsigten i allmänhet gjort sig gällande, att man verkligen skulle söka göra någonting med anledning af Justitieombudsmannens framställning, men man ansåg icke frågan vara af den vikt, att man borde skrifva till Kongl. Maj:t för att få ett lagförslag framlagdt, helst det visat sig, att Kongl. Maj:ts nådiga förordning af den 24 September 1861 vore så pass tillfyllestgörande, att, efter allt hvad Utskottet hade sig bekant, inga större förluster, sedan samma förordning blef gällande, hade drabbat omyndiges egendom.

Om Justitieombudsmannen lemnat Utskottet fria händer och framlagdt ett förslag, som Utskottet kunnat granska, det vill med andra ord säga om Justitieombudsmannen framlagt ett förslag, bygd på basen af 1861 års förordning, så hade Utskottet blifvit i tillfälle att utarbeta en fullständig lag för att fylla de brister, som verkligen finnas i ofvannämnda förordning. Men då nu endast en skrifvelse begärdes, så ansåg Utskottet, att faran för närvarande icke var större, än att frågan gerna kunde anstå till nästa riksdag. Om deremot ett förslag, bygd på 1861 års förordning, blifvit framställt, så skulle detta hafva gifvit Utskottet mycket att göra, och jag tror att Utskottet då icke undandragit sig detta arbete.

1861 års förordning skulle verkligen kunna tåla vid åtskilliga ändringar. Så till exempel borde det finnas stadgadt, att gode männen årligen skulle inlemna vederhäftighetsbevis för förmyndarne, och att domaren skulle upprätta och till gode männen öfverlemna en förteckning öfver alla de förmyndare, som under tiden blifvit förordnade. Om dessa förändringar blefve vidtagna, så tror jag att 1861 års förordning skulle vara fullt tillfredsställande.

Emellertid har jag nu sökt visa, att felet icke ligger hos Utskottet och ej heller hos reservanterna, då Utskottet varit bundet af de grunder för skrifvelsen, som af Justitieombudsmannen framlagts och hvilka Utskottet icke funnit antagliga.

På grund af hvad jag nu anfört anhåller äfven jag om frågans återremitterande till Lag-Utskottet för förnyad behandling.

Hr Widmark: Äfven jag anhåller att få instämna med dem, som yrkat återremiss. Jag gör det icke endast därför att jag, såsom Herrarne behagade finna, låtit anteckna mig såsom reservant mot Utskottets förslag i denna fråga, utan äfven därför att jag fått kännedom om att Första Kammarne återremitterat ärendet.

Beträffande det skarpa klander, som af en talare på malmöbänken uttalats mot Lag-Utskottet, kan jag visst icke anse det samma vara befogadt, då Utskottet synes mig hafva förebringat verkliga skäl för sitt utlåtande, och får i öfrigt nämna, att af Utskottets 16

ledamöter icke mindre än 8 anmält sig såsom reservanter, hvilket visar, att åsigtorna inom Utskottet varit ganska delade; och att alla dessa reservanter hafva, ehuru i olika riktning, önskat, att något måtte göras för att få vårt förmyndareväsen bättre ordnad.

Jag anhåller om återremiss.

Herr Aug. Peterson: Den ärade talaren på malmöbänken, som nyss hade ordet, var temligen sträng mot Lag-Utskottet, därför att det icke hade sig bekant, att någon ny lagstiftning behöfdes i fråga om förvaltningen af omyndiges medel. Jag får säga, att, om jag hade haft den äran att vara ledamot af Lag-Utskottet, min erfarenhet icke varit större; ty jag känner icke till, att det inom mitt härad eller de angränsande uppstått några större förluster till följd af förmyndares obestånd eller försumlighet att redovisa. Justitieombudsmannens anmärkningar mot författningen gingo naturligtvis hufvudsakligen ut derpå, att en större säkerhet för förvaltningen af omyndiges medel skulle åstadkommas. Ja, jag vill gärna medgifva, att det vore önskligt, om så kunde ske, ehuru jag icke kan vara ense med honom derom, att denna säkerhet skulle kunna vinnas genom antagande af en lag sådan som den norska. Den bästa säkerheten tror jag skulle åstadkommas derigenom, att man på landet såväl som i städerna skaffade sig förmyndarekammare, såsom i Stockholm. Detta vore en tillfyllestgörande säkerhet. Men icke tror jag att målet skulle vinnas genom antagande af den norska lagen eller genom tillsättande af öfverförmyndare i hvarje härad eller socken.

Om man vill hafva en tryggad säkerhet för den omyndiges tillgångar hos öfverförmyndaren, måste denne öfverförmyndare deponera säkerhet för medlen. Kan öfverförmyndaren deponera sådan säkerhet, kan man antaga att han är en temligen förmögen man, och han underkastar sig då icke denna uppoffring, såvida han icke får en ganska betydande ersättning därför. Åtager sig deremot en person förmynderskapet utan att kunna fullgöra en sådan deposition, är säkerheten otillräcklig. Det kan nemligen lätt hända, att den person, som emottagit den omyndiges tillgångar, anses vara en förmögen man, men han kan till exempel häfta för en mängd borgensförbindelser, och derigenom inom ganska kort tid bringas på obestånd.

Justitieombudsmannen har påpekat åtskilligt, som tariffvade ändring i vår nu gällande lagstiftning i detta ämne. Först och främst anför han den formella brist, som ligger deri, att bestämmelse ej förefinnes, huru förmyndare bör förordnas för barn, som äro födda utom äktenskapet. Men bouppteckning efter en moder till sådana barn skall tydligen ingifvas till den rätt, under hvars domvärjo modren vid dödsfallet varit kyrkoskrifven. Denna rätt förordnar äfven förmyndare för den omyndige och eger emottaga redovisningarne för förmynderskapet. På så sätt förfäres åtminstone i den domsaga, jag tillhör.

Vidare har Justitieombudsmannen vidrört förhållandena angående förmyndareredovisningars ordentliga ingifvande till domstolen. Dessa förhållanden bero väsentligen på huru de af domaren ordnas. Jag tror för min del, att vår aktade domarecorps lagt sig mycken vinning om att tillse, att såväl redovisningar af förmyndarne ordentligen af-

Om förbättrad lagstiftning angående förvaltningen af omyndigs egendom.

(Forts.)

*Om för-
bättrad lag-
stiftning an-
gående för-
valtningen af
omyndigs
egendom.*
(Forts.)

lemnas, som att utgifter och slutredovisningar meddelas angående myndlingar, som inträdt i myndig ålder, aflidit eller ingått äktenskap. Såvidt jag har mig bekant, har det nuvarande tillståndet icke medfört några olägenheter, och jag har aldrig förnummit, att i den domsaga, jag tillhör, några förluster för myndlingarna genom förmyndarnes iråkade obestånd uppkommit. Det har derföre varit med ledsnad jag här fått emottaga upplysningar derom, att på andra orter dylika förluster inträffat genom förmyndares obestånd eller oskicklighet att förvalta omyndiges medel.

Man har här påyrkat frågans återremitterande till Utskottet. Men i så fall bör man väl också uttala någon mening om, huru man vill hafva författningen stilsiserad, för att den skulle lemna större trygghet för omyndiges tillgångar än vår nu gällande lag. Såsom jag förut nämnt, tror jag icke att man vinner någon ökad trygghet genom att lemna förvaltningen i händerna på öfverförmyndare, såsom här är föreslaget, eller, såsom några reservanter förordat, genom att meddela vidlyftigare bestämmelser för gode männen. Det enda jag för min del tror skulle lemna någon trygghet, vore inrättande af förmyndarekamrar, men på landsbygden torde denna apparat befinnas alltför dyrbar.

Då sålunda, såvidt jag har mig bekant, några större förluster för omyndige icke inträffat, och då förmyndarekamrar skulle, efter hvad jag nämnt, blifva något dyrbara, anser jag någon förändring i vår nu gällande lag i detta syfte icke vara påkallad, men vill dock icke motsätta mig frågans återremitterande till Utskottet, för den händelse Utskottet skulle kunna åstadkomma ett tillfredsställande ändringsförslag af nu gällande författning af år 1861.

Herr Thomasson: Jag begärde visserligen ordet under det min värderade vän och kamrat på malmöbanken talade, men det skedde icke, såsom han förutsatte, för att upplysa Kammaren derom, att jag reserverat mig emot Utskottets förslag. Jag begärde tvärtom ordet för att i någon mån taga Utskottets majoritet i försvar emot de många angrepp, som här rigtats emot densamma.

Utskottets mycket ärade ordförande hade, när denna fråga förekom till behandling inom Utskottet, uppmanat oss litet hvar att höra oss för hos våra kamrater i Kamrarne, huruvida några förluster för omyndige under den nu gällande lagstiftningen uppkommit. När frågan så företogs till vidare behandling inom Utskottet, hade nästan ingen att anföra något exempel på sådana förluster. Jag hade väl af en ärad ledamot af denna Kammar, Herr Sven Andreasson, fått höra, att dylik förlust på ett håll uppkommit, men det var, tror jag, det enda fall häraf, som inom Utskottet meddelades. Utskottets majoritet hade sålunda fullgodt skäl för det uttalandet, att, såvidt Utskottet hade sig bekant, klagomål icke förekommit deröfver, att myndlingar genom förmyndares insolvens lidit några större förluster. — Jag har ansett mig böra upplysa Kammaren om detta.

Men jag hade äfven en annan anledning att begära ordet, nemligen att upplysa om hvad Herr Widmark nu redan nämnt, eller att Första Kamraren redan återremitterat frågan, samt att ytterligare

uppmåna Kammarens ledamöter att gifva till känna i hvilken rigtning Utskottets blifvande hemställan bör gå — i händelse, såsom jag efter de här fälda uttalandena har anledning antaga, frågan äfven af denna Kammare blir till Utskottet återremitterad. Det är nemligen för Utskottet af vigt att veta, huruvida den nya lagstiftning, som det kan varda Kammarens mening att hos regeringen begära, bör grundas på samma basis som vår nu gällande lag, d. v. s. 1861 års författning, eller på den alldeles nya principen, att förmyndarne skulle helt och hållet skiljas från förvaltningen af myndlingens penningar och värdepapper. Detta senare vore enligt mitt förmenande det enda sätt, hvarpå myndlingen kan beredas full säkerhet.

Jag upprepar mitt yrkande om återremiss.

*Om för-
bättrad lag-
stiftning an-
gående för-
valtningen af
omyndigs
egendom.
(Forts.)*

Herr Liss Olof Larsson: Jag begärde ordet egentligen därför att, såvidt jag dittills hört, ingen här i Kammaran uttalat sig till försvar för Utskottets majoritet. Som jag tyckt mig finna, att man något hårdhänt velat behandla denna majoritet, trodde jag det vara skäl att i någon mån åtminstone söka försvara Utskottets förslag. Sedan dess har en talare uppträdt till försvar för Utskottet, och detta kommer också jag att göra, så mycket hellre som jag icke känner till något så stort behof af att förändra 1861 års författning, som en del talare ansett förefinnas. Man tyckes hafva varit ense om att klandra 1861 års författning och man har sagt, att densamma icke innehåller alla de betryggande bestämmelser, som en sådan författning borde erbjuda. Jag vill då fråga, om man kan framvisa någon författning, mot hvilken inga anmärkningar kunna göras. Kan det nu vara skäl att endast för denna orsaks skull skriva till Kongl. Maj:t och begära en revision af författningen, utan att man sjelf vet i hvad rigtning denna förändring bör ske? Man skulle således endast säga till Kongl. Maj:t, att den nuvarande författningen kan föranleda missbruk, och vi önska en författning, hvarigenom sådana missbruk icke kunna befaras. Hur högt förtroende man än hyser för Kongl. Maj:t, tror jag dock, att man i så fall begär af Kongl. Maj:t mer än man kan begära till och med från detta håll.

Såsom jag förut nämnde, har jag icke från min ort hört, att något behof förefinnes till förändring af ifrågavarande författning, eller att några ytterligare bestämmelser äro nödiga för betryggande af omyndiges egendom. I Justitieombudsmannens berättelse finnes afgifvet ett sätt, hvarigenom man skulle kunna förekomma möjligheten af att omyndiges medel skulle kunna gå förlorade. Sedan jag genomläst detta förslag, fruktar jag dock, att följderna af dess antagande skulle blifva densamma, som man säger vara förhållandet med mycket annat inom Sverige, nemligen att man måste gifva ut $\frac{9}{10}$ för att få reda på den tionde tiondedelen. Justitieombudsmannen har talat om, att förmyndare, öfverförmyndare och häradshöfdingarne skola hafva sin hand med vid denna förvaltning af omyndiges medel. Så skall det finnas revisorer, utsedda af landstingen, hvilka revisorer skulle afgifva berättelse öfver förvaltningen, och sedan skulle också Konungens Befallningshafvande hafva något med saken att göra, hvarefter Konungens Befallningshafvande skulle förordna allmän åkla-

Om för-
bättrad lag-
stiftning an-
gående för-
valtningen af
omyndigs
egendom.
(Forts.)

gare i saken. För min del fruktar jag, att man genom så mycket klutande i afseende på denna sak till slut alls icke får reda på den omyndiges medel. Det heter visserligen, att man vill söka bespara kostnader för den omyndige och därför vill man låta landstingen betala revisorerna, men detta är, såvidt jag vet, ett helt och hållet främmande ämne för landstinget. Jag vet således icke, hvarför landstinget skulle behöfva betala revision af förmyndaremedel, då kanske just den omyndige själf är den förmögaste inom hela länet; man skulle då komma att taga ut landstingsskatt af de fattiga för att betala kostnaderna för förvaltningen af den rikes tillgångar.

Såvidt jag vet, riskerar man ingenting i detta afseende genom 1861 års författning, och då den rätt tillämpas, kan efter mitt förmenande ingen förlust uppstå för den omyndige. Jag är dessutom öfvertygad om att, huru man än skrifer en lag, kan man aldrig absolut betrygga sig för missbruk af densamma, då författningen icke efterlevs. Efterlevs deremot denna 1861 års författning, anser jag, såsom nämndt, att dylika förluster icke kunna uppkomma. Innan man uttalat något bestämdt önskningsmål i afseende på en förändring af 1861 års författning, anser jag således icke lämpligt att besvara Kongl. Maj:t med någon skrifvelse i detta ämne och kommer jag alltså till samma resultat, som Utskottets majoritet i sitt betänkande framlagt, hvartill jag också yrkar bifall.

Häruti förenade sig Herrar *Hübnette*, *E. P. Jonsson*, *Aug. Börjesson* och *J. E. Jansson*.

Herr Magnus Jonsson: Jag befinner mig i en ganska kinkig ställning, då jag är den ende af denna Kammares ledamöter, som icke reserverat sig mot Lag-Utskottets utlåtande, men detta oaktadt tror jag mig hafva ganska goda grunder för min åsigt i denna fråga. Jag beklagar, att Lag-Utskottet icke kunnat enas om att komma fram med ett förslag i detta ämne. Det tycktes väl inom Utskottet, som om en och annan af ledamöterna ville vidtaga några förändringar deri och vore beredd att framkomma med ett nytt förslag. Men då det gälde att skriva till Kongl. Maj:t, ansåg en del af Utskottets ledamöter, att man icke kunde tillstyrka en skrifvelse nu igen, då man år 1869 skref och begärde en förändrad lagstiftning i ämnet, och Kongl. Maj:t icke fann för godt att vidtaga någon åtgärd i anledning deraf. Utskottets samtliga ledamöter voro eniga derom, att man icke kunde gå i den rigtning Riksdagens Justitieombudsman föreslagit, nemligen att tillämpa norska lagen; andra uttalade den åsigten, att man borde hafva en lag i ungefär samma rigtning, men med något mildare former; en fjerde åsigt åter gick åt det hållet, att man ville göra något på sätt Herrarne Widmark i sin reservation föreslagit, och till dem, som hyste denna åsigt, hörde äfven jag.

Då nu så många reservanter mot Utskottets förslag låtit anteckna sig, ville jag så mycket mindre öka deras antal, som jag ansåg att vid denna riksdag icke något skulle kunna göras.

Det var kanhända en del af reservanterna, som med sin röst-öfvervigt sökte undertrycka deras mening, som ville hafva en för-

ändring i 1861 års författning, men hvilka, sedan de gjort detta, kommo med en reservation i annan rigtning. Dessa omständigheter har jag ansett också borde gifvas till känna, på det att man icke uteslutande må skylla majoriteten i Utskottet för att icke vilja göra något i denna fråga, ty att ingenting föreslagits är måhända lika mycket reservanternas fel, som majoritetens.

Vidare ber jag få för Kammaren nämna, att redan innan ärendet behandlades i Utskottet, gjorde jag och många med mig förfrågningar hos Kammarens ledamöter, huruvida någon af dem hört att på något ställe myndlingar lidit förlust genom förmyndares insolvens, och jag minnes icke, att någon enda kunde upplysa att ett sådant förhållande egt rum.

Jag hörde likväl Utskottets vice ordförande omnämna, att han af en häradsböfding hört uppgifvas, att dylika förluster på något ställe inträffat, men till hur stort belopp dessa förluster uppgingo visste han icke. Nu har jag äfven hört, att dylika förluster, uppgående ända till 100,000 kronor, tillfogats en myndling i Karlskrona-trakten, men jag undrar, om icke sådana förluster skulle kunna uppstå, äfven om man stiftade en lag i den rigtning Justitieombudsmannen föreslagit.

Ju större summor hopas hos en person, ju större blir förlusten, i händelse en katastrof skulle inträffa. Emellertid hafva vi så stäldt, åtminstone på landet, att sällan eller aldrig någon förordnas till förmyndare, som icke anses vara vederhäftig för det han då omhändertager; deremot kan inträffa, att personen i fråga kan vara mindre skicklig att sköta uppdraget. I staden deremot finnes bättre utsigt att inträtta förmyndarekammare eller att anförtro förmyndarskapet åt mera kompetenta och förmögna personer. Men att utfärda en förordning i ämnet uti den rigtning, Justitieombudsmannen förordat, tror jag vid tillämpningen blefve alltför kostsamt och derjemte opraktiskt. Derfor kunde man i Lag-Utskottet ej ena sig derom.

Här hafva så många talat för ändrad lagstiftning i ämnet, att jag i händelse af återremiss anser det nödvändigt, att Utskottet får veta det sätt för frågans lösning, som man tänkt sig. Jag har frågat motionären i ämnet, hvad han egentligen afser med sitt yrkande, och har fått till svar, att anledningen, hvarför han upptagit ämnet, är den, att mången förmyndare icke fullgör sina skyldigheter och att det kunnat gå 4, ända till 5 år innan förmyndare afgifvit redovisning. Sådant kunde ju icke inträffa, derest domhafvanden förde ordentliga förmyndareförteckningar samt ålade förmyndarena att inkomma med redovisning för af dem omhändertagna arfsmedel. En bekräftelse på detta förhållande har gifvits i Justitieombudsmannens reseberättelser de senare åren, af hvilka visar sig, att de flesta anmärkningarne hafva gällt domhafvandes bristande anteckning rörande förmyndare. De flesta erinringar, domare fått från Justitieombudsmannen, hafva afsett dessa förhållanden, nemligen att föra ordentliga förmyndareförteckningar; och då så är förhållandet, tror jag, att det är bättre se till att författningen efterlefves sådan den nu är, än att stifta en ny, som kanske lika litet skulle efterlefvas.

Om förbättrad lagstiftning angående förvaltningen af ommyndigs egendom.
(Forts.)

*Om för-
bättrad lag-
stiftning an-
gående för-
valtningen af
omvändigs
egendom.*

(Forts.)

På de grunder, jag nu haft äran framställa, tager jag mig friheten anhålla om bifall till Utskottets förslag.

Herr Cederberg: Det är på grund af den här i afton af åtskillige bland Utskottets ledamöter uttalade önskan, att så många som möjligt inom Kammaren skulle uttala sina åsikter om sättet, hvarpå förändringen i detta fall skulle åstadkommas, som jag nu tagit mig friheten begära ordet.

Till att börja med får jag då förklara, med anledning af hvad talaren på dalabänken nyss yttrade, att min erfarenhet är så till vida aldeles motsatt hans, att jag anser, det vi behöfva en förändring med verksammare föreskrifter i detta hänseende.

I afseende å sättet, hvarpå dessa förändringar böra ske, förekomma åtskilliga antydningar i Utskottets utlåtande. Der antydes nemligen, att förändringen borde blifva sådan, att den nuvarande gode mans-institutionens makt och myndighet borde utsträckas.

Äfven jag för min del tror, att detta vore fördelaktigt och att deri ligger något, hvarpå man bör taga vara och vidare utveckla; men då Utskottet anser, att den i nu gällande författningar medgifna rättigheten för myndlingen sjelf, närmaste fränder och gode männen att, der anledning finnes befara insolvens hos förmyndare, påkalla rättens pröfning är tillräcklig, får jag såsom min enskilda åsigt uttala, att just der ligger författningens kanske svagaste punkt.

Ponera t. ex., att närmaste frände vore förmyndare, och att god man skulle till rätten anmäla, att på denne förmyndare hvilade misstanke det han vore insolvent; kan man väl tänka sig något förhatligare uppdrag än att just behöfva begära en dylik pröfning.

Detta tror jag först och främst bör ändras.

Utskottet anser vidare, att det skulle vara betryggande, om ett tillägg gjordes i nu gällande författningar om skyldighet för gode männen att å omvändigs värdepapper anteckna hans eganderätt etc. Detta anser jag dock endast såsom ett palliativ. Någon bestämd förbättring i detta afseende får man icke på annat sätt än genom föreskrift om att myndlingens värdepapper komme under gode mennens vård.

Detta är hulvudsaken. Hvad som för öfrigt kan föreskrifvas i afseende å redovisning m. m. är endast småsaker, och det är derföre åt en förändring i förenämnda hänseende jag anser lagstiftningen böra sträfvä. Jag anhåller af sådan anledning att få förena mig med dem, som yrka återremiss af betänkandet.

Herr C. A. Larsson: Äfven jag har begärt ordet endast med anledning af Herr Thomassons uppmaning, att vi borde uttala oss om den rigtning, i hvilken återremiss skall ske. Jag finner då, att tvenne bland reservauterna, Herrar Widmark, föreslagit ett kraftigt medel att skydda myndlingar mot förlust, nemligen genom att gode männen »älades ökade skyldigheter och erhöle utsträckt befogenhet.» Min tro är den, att om en sådan förändring gjordes, gode män, hvilka uppenbarligen åsidosätta sin skyldighet att granska förmyndares förvaltning, icke gerna längre skulle kunna undgå att ersätta

den förlust, som derigenom tillskyndats myndlingen, om denne kan förete bevisning. Jag har ännu ej sett, att dylika fall förekommit, och lefver dertöre i den tro, att för närvarande icke det ringaste ansvar finnes. Men beslutades ökad ansvar för gode männen och visste domstolen att betalningsansvar kunde dem adömas, så skulle domstolen säkerligen ej se genom fingrarne med förmyndare på fall-repet. Finge gode männen dessutom den utsträckta befogenhet, att de kunde göra hvad myndlingen kan, då han uppnått myndighets-åldern, nemligen att begära förmyndaren i konkurs i rätt tid, d. v. s. innan förmyndaren öfverintecknat sin fasta egendom och sålt sin lösa, hvilket senare är så modernt i vissa orter, då torde myndlingens rätt vara så skyddad den möjligen kan blifva. Ty, som bekant, bibehåller myndling förmånsrätt i konkurs så väl i fast som lös egendom.

*Om för-
bättrad lag-
stiftning an-
gående för-
valtningen af
omyndigs
egendom.*
(Forts.)

Att åter, på sätt Justitieombudsmannen föreslagit, för ändamålet inrätta en vidlyftig apparat, tror jag vore att sätta bocken till trädgårdsmästare. Ty, såsom Magnus Jonsson sade, bättre är att hafva pennningarne på många händer än på få. I händelse en enda person handhafver alla myndlingsmedel i trakten, så veta vi, att nu för tiden kassörer med stora kassor ofta nog taga till schappen. Den föreslagna institutionen eller förmyndarekammaren blef antagligen så dyrbar, att förvaltningskostnaden slukade hela arvet, och myndlingen ej fick ett öre i behåll. Jag har ett exempel i detta fall från min hemort. Man ansåg att en förmyndare icke var vederhäftig och anhöll att en ny måtte tillsättas. Förmyndaren gjorde en invändning, och följden blef, att rätten förklarade att han skulle stämmas till annat ting. Detta försummades, och saken förföll. Efter någon tid begärde man att förmyndaren skulle försättas i konkurstillstånd, men icke heller detta kunde bifallas.

Förhållandet är verkligen så, som en talare på norrlandsbänken nyss yttrade, att det ligger ofantligt mycken vigt på buru domarena tillse de omyndiges rätt. Derpå hänger det mesta, ty dessa granskningsmän äro icke så försumliga, som man har velat påskina. Om man stadgade ersättningsskyldighet för granskningsmännen, då omyndiges medel gingo förlorade, men på samma gång medgäfvde dem en utsträckt befogenhet att erhålla in-teckning i förmyndarens fastighet eller få honom försatt i konkurs, derest han realiserar sina tillgångar, så skulle, enligt min tanke, större trygghet och säkerhet i förvaltningen af omyndiges egendom vinnas.

Skulle Kammarerna återremittera betänkandet till Utskottet, torde den af Herrarne Widmark afgifna reservationen förtjena att af Utskottet tagas i närmare betraktande. Jag tror, att i deras förslag förekommer mycket, som är till nytta för de omyndige.

För min del bifaller jag gerna en återremiss.

Herr Olof Jonsson instämde med Herr C. A. Larsson.

Herr Sven Andreasson: Jag ber om ursäkt att jag återigen tager till ordet i denna fråga, men jag gör det till följd af vice ordförandens i Lag-Utskottet uttalande, som ansåg att man borde yttra sig om i hvad riktning, Utskottet uti sitt nya utlåtande skulle gå. Jag har

Om förbättrad lagstiftning angående förvaltningen af omyndigs egendom. (Forts.)

förut derom temligen omständligt uttalat mig, men jag ber att få tillägga, att jag anser det hufvudsakligaste felet uti den ifrågavarande författningen vara, att den icke bereder tillräcklig trygghet för de omyndiges medel. Jag tror att man bör, såsom Herrarne Widmark i reservationen föreslagit, gifva förtroendemännen större rättigheter och ökade skyldigheter. Jag anser icke, i likhet med en annan talare, att de skulle komma att rymma med kassan, ty jag tror, att till gode män endast komma att utses fullt hederliga personer, hvilka skulle vara värdiga att förvalta de medel, som kunde dem anförtros. Jag vill icke till sådana utse allenast två personer; jag vill icke heller besvära landstinget med någon slags revision af förmyndareförvaltningen; jag vill icke vara med om att bestämma särskilda tingsdagar för redovisningen, och jag tror, att dessa granskningmän mycket väl skulle kunna föra bok öfver förvaltningen utan att därför för hvarje år besvära domrarena med redogörelse.

En ledamot i Lag-Utskottet, talaren på skaraborgsbänken, yttrade, att Justitieombudsmannen icke lemnat Lag-Utskottet fria händer. Jag ber att få erinra om hvad Utskottet i detta afseende säger. Utskottet yttrar nemligen följande: »Justitieombudsmannen motiverar derpå närmare den anordning, han sålunda förordar, samt slutar med att föreslå, »att Riksdagen behagade i förnyad underdånig skrifvelse anhålla, det Kongl. Maj:t täcktes med afseende å behovet af betryggande föreskrifter rörande förvaltningen af omyndiges medel taga i nädigt öfvervägande, huruvida lämpliga bestämmelser i ofvan angifna eller *annan syftning* borde meddelas, samt i sådant fall låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag till lag i ämnet.»

Jag frågar, om icke Utskottet härigenom fått fria händer att framkomma med andra grunder för ordnande af förmyndareförvaltningen än dem, som Justitieombudsmannen föreslagit.

En talare på dalabänken har sagt, att han icke kände något fall, då förlust uppstått för omyndig genom förmyndarens förvällande, och han har framhållit uttryckligen, att man icke kunde ingå på någon annan väg än den Justitieombudsmannen föreslagit. Men jag hemställer, huruvida detta kan vara så aldeles nödvändigt.

Lag-Utskottet har yttrat, att det vore bättre om ett förslag framkomme från en enskild motionär, emedan Kongl. Maj:t skulle fästa sig dervid mera. Men jag tror att Utskottet, som har till sin ledning Justitieombudsmannens förslag, åtskilliga motioner i ämnet, som framkommit under flera år, utskottsbetänkanden och Kamrarnes diskussioner, bättre än en enskild motionär kan framlägga ett antagligt förslag. Jag frågar också, om icke Kongl. Maj:t skulle mera rätta sig efter ett förslag, framlagdt af Utskottet och hvilket blifvit af Riksdagen bifallet, än ett förslag, som framkommit efter enskild motionärs framställning. Må vi betänka, att vi i dag uttalat oss för att kommunalutskylder skola utgå med förmånsrätt. Vi hafva förut genom lag tagit bort den förmånsrätt, hvarigenom omyndiges medel i någon mån tryggades. Men manne man icke snarare bör betrygga de omyndiges ställning än kommunernas. Dessa senare hafva nog ända tillräckliga utvägar att skydda sig mot förlust. Jag skall icke längre upptaga Kammarens tid. Jag yrkar återremiss.

Herr J. Jonasson i Gullaboås: Jag har begärt ordet med anledning af det anförande, som vice ordföranden i Lag-Utskottet nyss hållit. Jag ber att få tillkännagifva att, i den ort, jag tillhör, det icke finnes exempel på, så vidt jag minnes, att omyndige genom sina förmyndares förvällande förlorat arf, ty bättre säkerhet, än de omyndige i min ort erhålla, kan man knappast tänka sig. Förhållandet är nemligen, att de omyndiges medel intecknas i förmyndarnes fastigheter, och den säkerhet, som de på detta sätt få, måste väl i de allra flesta fall vara tillfyllestgörande.

*Om för-
dätrad lag-
stiftning an-
gående för-
valtningen af
omvändigs
egendom.*
(Forts.)

För min del tviflar jag på att, om frågan till Utskottet återremitteras, Utskottet kan komma till något annat eller bättre resultat än som nu varit fallet. Jag yrkar derföre bifall till Utskottets förslag.

Herr Granlund: Det är säkert ingen i denna Kammare, som icke hyser en varm önskan att lagstiftningen angående förvaltning af omyndigs egendom måtte lemna alla möjliga garantier för att skydda myndlingen från förluster, och för min del sluter jag mig också till dem, som i sådan syftning yrkat återremiss af utlåtandet. Men å andra sidan kan jag ingalunda gilla den åsigt, som här uttalats, att vår närvarande lagstiftning i ämnet icke lemna någon trygghet alls för de omyndiges medel. Atminstone är min erfarenhet från den ort jag tillhör en helt annan; i hvilket afseende jag endast vill nämna, att, då för några år sedan genom en större konkurs för en landtman, som hade allmogens förtroende och missbrukade detsamma, ett misstroende bland folket uppstod, kommunalnämnden, som eger att granska förmyndareräkningarna, när särskilda granskningsmän ej äro valda, inseende faran för myndlingarna, skyndade att taga in-teckningar uti sådana förmyndares hemman, hvilka de ansågo vara mindre säkra, i och för sina myndlingars egendom.

För öfrigt ligger det, enligt mitt förmenande, en ganska tillfredsställande garanti för omyndiges medel deri, att, enligt hvad erfarenheten visat, till förmyndare och granskningsmän i regel icke utses andre personer än sådana, som gjort sig kände för redbarhet, pålitlighet och soliditet. Ur den synpunkten tror jag icke att man har att uppvisa några synnerliga förluster. Att undantag härifrån kan finnas liksom i allt annat, är en gifven sak. Men, såsom sagdt, jag önskar gerna att frågan återförvisas till Lag-Utskottet, i hopp att detsamma må kunna framkomma med ett förslag till en ännu bättre och för omyndigs egendom mera betryggande lagstiftning än den vi för närvarande ega. Hvad angår Justitieombudsmannens förslag med dess vidlyftiga apparat, så anser jag det nästan svårt att utföra och befarar att det skulle ådraga myndlingarna ej obetydliga kostnader.

Jag yrkar alltså återremiss af utlåtandet.

Herr Bergmanson: I likhet med de fleste föregående talare är jag af den mening, att nu gällande lagstiftning i fråga om tillsynen af omyndiges medel icke är tillfredsställande. Hvaruti består nemligen nu säkerheten för att dessa medel ej förskingras? Jo, deruti att gode män

Om förbättrad lagstiftning angående förvaltningen af omyndigs egenodom.

utses, som granska förmyndarnes räkningar och böra tillse, att medlen behörigen förvaltas. Disse gode män äro visserligen redlige och förståndige män, men en annan fråga är, om de i allmänhet besitta de egenskaper, som erfordras för ett nitiskt utöfvande af den ifrågasvarande kontrollen.

(Forts.)

I min ort tillgår det vanligen så, att vederbörande förmyndare, som ofta äro mindre skrifkunnige och ännu mindre kunnige i uppställande och förande af räknenskaper, sjelfve eller genom andre till en af gode männen aflenna åtskilliga anteckningar och räkningar, hvarefter gode mannen uppställer förmyndarerekningen stundom efter samråd med förmyndaren, hvarefter ett transsumt af räkningen, upptagande allenast ställningen vid årets slut, aflennas till domaren, icke, såsom en talare uppgifvit, af hvarje förmyndare särskildt, utan kunna många räkningar på en gång genom nämnden aflennas på fingret. Förekommer dervid ingen anmärkning af gode männen eller något yrkande af säkerhet för de omyndiges medel, har domaren ingen befogenhet att derom göra framställning. I de flesta fall göres ej sådan framställning från gode männen utan genom någon af nämnden, som intresserar sig för att den omyndige rätt sker. Den säkerhet för de omyndige, som skulle ligga i gode människens kontroll, synes således vara synnerligen vansklig, likasom förändret af förmyndarerotter och hopandet af ofullständiga förmyndarerekningar i domarens arkiv icke innefatta den ringaste säkerhet för de omyndiges medel.

Man har här satt i fråga, huruvida omyndige lidit förlust till följd af förmyndarens insolvens. Jag får då upplysa, att i min domsaga en qvinna förlorat allt hvad hon egde i följd af förmyndarens konkurs. Detta händer kanske icke så ofta, tack vare de personers redbarhet och ordningssinne, hvilka fått i uppdrag att vara förmyndare, men det händer dock understundom, och det finnes icke någon garanti för att det icke framdeles oftare kan inträffa.

Här har vidare talats om, att Lag-Utskottet bort uppgöra förslag till grunderna för en ny lag, men jag försäkrar Herrarne, att efter allt hvad som talats och skrifvits i denna sak, är detta ett så svårt uppdrag, att jag anser det vara alldeles omöjligt för Lag-Utskottet att nu uppgöra ett förslag, som skulle befinnas ändamålsenligt. Skulle man deremot besluta sig för att aflåta en skrifvelse till Kongl. Maj:t i ämnet för vinnande af en lämplig lagstiftning, torde Riksdagen alls icke böra angifva grunderna därför, utan lemna tillfälle till en föregående vidtomfattande utredning. Det af Justitieombudsmannen framställda förslag i ämnet synes icke tillämpligt för våra förhållanden. Det innefattar en allt för vidlyftig apparat, och torde det oaktadt blifva fråga om, huruvida säkerheten för de omyndige derigenom skulle blifva större än förut.

En ärad talare har framkastat frågan om hvad man egentligen vill. Jo, större säkerhet för de omyndiges medel. Jag inser, att saken är särdeles svår att ordna i synnerhet på landet; men det hade icke varit omöjligt, om man från första början intresserat sig därför, men då var hufvudsaken att taga bort den gamla förmånsrätten för omyndiges medel, och instämmer jag således med reservanterna deruti, att Riksdagen måtte aflåta en skrifvelse till Kongl. Maj:t med

begäran om framläggande af förslag till sådana bestämmelser i ämnet, som kunna finnas ledande till målet, men med uteslutande af hvad reservanternas påyrkat, att Utskottet skulle angifva hufvudgrunderna för den nya lagstiftningen.

Om förbättrad lagstiftning angående förvaltningen af omyndigs egendom.
(Forts.)

Herr Johannes Jönson: Herrarne torde icke blifva oroliga, därför att jag begärt ordet för andra gången i denna fråga; jag skall icke upptaga tiden länge.

Ett yttrande af min ärade vän på elfsborgsbänken anhåller jag att få besvara. Antingen måtte jag i mitt förra anförande hafva uttryckt mig ofullständigt eller ock har jag blifvit af honom missuppfattad; men min mening var att säga, att Justitieombudsmannens förslag i ämnet icke var formuleradt så, att Lag-Utskottet kunde på grund deraf framkomma med ett fullständigt lagförslag. Det är också verkliga förhållandet, ty Justitieombudsmannens embetsberättelse innehåller ett förslag, att Riksdagen skulle besluta en underdånig skrifvelse i frågan till Kongl. Maj:t. Inom Lag-Utskottet gjorde den åsigt sig gällande, att frågan icke är af större vikt än att densamma kan genom enskild motion framläggas för nästa Riksdag, och att man derföre icke behöfver besvara Kongl. Maj:t med någon skrifvelse. Frågan löses lika fort, om förslag dertill framlägges af enskild motionär vid nästa riksdag, som om en skrifvelse nu aflätes till Kongl. Maj:t, enär hon i själfva verket är ganska liten.

En talare har sagt, bland annat, att de gode män, som utses af kommunerna, väl vore tillförlitlige och redlige män, men att de deremot ofta icke egde de egenskaper i öfrigt, som för deras uppdrag erfordras. Det är möjligt, att så är förhållandet; men då bör ju kommunen hålla hand deröfver, att sådana gode män väljas, som bevaka de omyndiges rätt.

En annan fråga är, huruvida domarena på landet öfverallt fullgöra sin pligt i afseende på de omyndige. Såsom en kamrat i Lag-Utskottet nyss yttrat, kan af Justitieombudsmannens embetsberättelser och resediarium inhemtas, hurusom på åtskilliga ställen i vårt land och synnerligast under det sista årets resa i de norra orterna många anmärkningar af nämnde embetsman blifvit gjorda derom, att förmyndare-förteckningarne icke varit ordentligt upprättade. Om våra landtdomare fullgjorde sin pligt i detta hänseende enligt föreskrifterna i 1 § af Kongl. förordningen den 24 September 1861, der det heter: »Förmynderskap stånde under vårdnad af den rätt — — — som förmyndaren förordnat», så är jag öfvertygad om, att man icke behöfde befara så stora förluster för de omyndige som man här i allmänhet synes frukta för. På många ställen fullgöra granskningsmännen och domarena icke sina skyldigheter mot de omyndige; men om granskningsmännen brista härutinnan, så åligger det ju härads-höfdingen att erinra dem om att göra deras pligt. Jag tror derföre icke, att någon så stor våda af den nu gällande lagstiftningen föreligger, som här blifvit förespegladt.

Slutligen vill jag tillkänagifva, att jag icke skulle motsätta mig en återremiss, ty mycket vore att göra för förbättring af 1861 års förordning, blott Lag-Utskottet egde rätt att framlägga ett fullt de-

Om för-
bättrad lag-
stiftning an-
gående för-
valtningen af
omyndigs
egendom.
(Forts.)

taljeradt lagförslag. Men jag tror icke, att Lag-Utskottet haft rätt att framlägga annat än förslag till en underdånig skrifvelse.

Herr Bergmanson: Jag skall endast bedja få göra några anmärkningar mot hvad af ett par talare yttrats.

Den ene talaren, som uppträdde för en stund sedan, nämnde att han under flera år genomläst Justitieombudsmannens embetsberättelser och deraf funnit, att många åtal blifvit anställda mot domare för försumlighet vid öfvervakande af förmynderskapsärenden och förande af förmyndarrottlar. Jag har verkligen också haft tillfälle att läsa Justitieombudsmannens berättelser och jag får säga att jag på de 20 å 30 år jag tagit befattning med dylika saker icke sett mer än två fall, då åtal följt af nämnda anledning, det ena mot en domare, som helt och hållet underlåtet att uppsätta förmyndarrottlar, och det andra mot en domare, som endast fört ofullständiga sådana. Den andre talaren har tvärsäkert uppgifvit, att i Norrland särskildt mycken försummelse skulle råda i berörda hänseende. Jag försäkrar den värde talaren och kan med bevis styrka att under de 15 år, jag varit ordinarie domare i Norrland, icke förekommit mer än ett enda fall, då en domare blifvit åtalad för underlåtenhet härutinnan.

Icke må man för öfrigt tro, att det ligger en så stor vikt på dessa förmyndarrottlar. De äro tillkomna af en allt mera tilltagande kärlek för registraturer och för att lättare kunna taga reda på hvilka förmynderskap böra kontrolleras, hvilka som fortfarande äro i behof af förmyndare, hvilka förmynderskap som eljest upphört till följd af giftermål, dödsfall o. s. v.

Herr Magnus Jonsson: Jag ville icke underlåta att anmärka det den siste ärade talaren vilseledt Kammaren, då han yttrat att det icke skulle hafva blifvit af Justitieombudsmannen i hans *embetsberättelser* framsända anmärkningar mot domare på landet i afseende å värden af förmyndareärendena; jag sade att Justitieombudsmannens *reseberättelser* innehållit sådana anmärkningar och jag kan försäkra att det är icke få anmärkningar, som i sistnämnda berättelser blifvit gjorda mot domare, som försummat att hålla reda på förmynderskapen. Det är icke på *ett* utan på *många* ställen i dessa reseberättelser, som sådana anmärkningar blifvit gjorda.

Deremot har jag icke velat beskylla domarecorpsen i allmänhet för försumlighet, derföre att en eller annan låtit komma sig till last hvad som mängden dock aktat sig för. Jag kan icke antaga att det är annorlunda än Justitieombudsmannen i sina reseberättelser till Riksdagen och Lag-Utskottet omtalat och jag tror derföre, såsom jag förut yttrat, att om hvar och en domare fullgör sin skyldighet i detta hänseende och efterlefver den författning, som finnes, så skola de flesta anledningar till klagomål blifva undanröjda.

Öfverläggningen var slutad. Efter upptagande af de meningar, som förekommit, gaf Herr Talmannen, enligt dem, propositioner såväl på bifall till Utskottets hemställan i den under föredragning varande punkten som ock på återremiss; och förklarade Herr Talmannen

sig anse röstofvervigt förefinnas för den förra mening. Votering blef begärd samt anställdes, enligt en nu uppsatt och af Kammaren godkänd så lydande omröstningsproposition:

Om förbättrad lagstiftning angående förvaltningen af omnydigs egendom.
(Forts.)

Den, som godkänner hvad Lag-Utskottet hemställt i 1:sta punkten af dess Utlåtande N:o 19,

röstas Ja;

Den, det ej vill,

röstas Nej;

Vinner Nej, har Kammaren till Lag-Utskottet återförvisat dess förevarande hemställan,

Omröstningen visade 55 ja mot 100 nej; hvadan beslut fattats enligt nej-propositionen.

I fråga om *punkten 2*, deruti Utskottet afstyrkt bifall till Herr N. Boströms ofvan omförmälda motion, yttrade

Herr Hellgrén: Då Kammaren nyss beslutat att till Lag-Utskottet för förnyad behandling återförvisa Herr Justitieombudsmannens hemställan i detta ämne, tillåter jag mig hemställa, att jemväl Herr Boströms motion måtte röna likartad behandling och sålunda äfven den nu föredragna punkten till Utskottet återremitteras.

Vidare anfördes ej. I enlighet med Herr Hellgréns yrkande beslöt Kammaren till Utskottet återförvisa äfven nu förevarande punkt.

§ 3.

Föredrogs Lag-Utskottets Utlåtande N:o 20, i anledning af väckt motion om tillägg till gällande bestämmelser rörande den kommunala rösträtten i stad.

Angående kommunala rösträtten i stad.

Herr *F. T. Borg* hade i sin inom Andra Kammaren afgifna motion, N:o 109, föreslagit, att Riksdagen ville göra ett tillägg till någon af §§ 12 eller 13 uti förordningen om kommunalstyrelse i stad, med hvilket tillägg afsågs, att ingen, med eller utan tullmakt, skulle i något fall få utöfva rösträtt för mer än efter bevillningen för tio tusen riksdalers inkomst af kapital eller arbete, samt likaledes ej afgifva mer än högst hundra röster som ombud för rederi, rederier eller bolag o. s. v.

Beträffande denna motion hade Utskottet hemställt,

att densamma icke måtte föranleda till någon Riksdagens åtgärd.

Angående
kommunala
rösträtten
i stad.

(Forts.)

Vid ifrågavarande utlåtande voro reservationer fogade dels af Grefve *Mörner*, dels af Herrar *Johannes Jonson*, *Magnus Jonsson* och *Smedberg*, dels jemväl af Herr *A. Persson*.

Sedan Utskottets hemställan blifvit uppläst, yttrade

Herr Borg: Då jag är motionär i denna fråga, torde det tillåtas mig att åt densamma egna några ord.

Jag får då till en början hembära Utskottet min tacksamhet derför, att detsamma stödt sitt afstyrkande af min motion uteslutande på formella skäl, likasom jag är reservanterna tacksam, för det de velat äfven i realiteten understödja min framställning. Hvad angår de af Utskottet för afstyrkandet anförda formella skälen, så skall jag icke inlåta mig på någon vidare granskning af desamma. Så mycket vill jag dock säga, att dessa skäl icke synas mig fullt tillfredsställande. Utskottet säger, bland annat, att det saknat befo genhet att föreslå en ändring i det af mig angifna syfte af det skäl, att jag icke tillika föreslagit en motsvarande förändring i förordningen om kommunalstyrelse i Stockholm och i förordningen om kommunalstyrelse på landet. Mig synes dock, som om dessa tre olika författningar icke med hvarandra äro så nära förbundna, att en ändring i den ena icke skulle kunna vidtagas, utan att man på samma gång äfven måste ändra de andra. Emellertid har Utskottet gått något längre än jag — och det gläder mig — då Utskottet säger sig hafva »saknat befo genhet att behandla frågan så vidsträckt, som för en ändamålsenlig lagstiftning i ämnet vore erforderligt». Dessa ord tyckas visa, att, enligt Utskottets åsigt, en ändamålsenlig lagstiftning i ämnet för närvarande icke finnes, utan är af behovet påkallad. Jag ber derföre att få taga fasta på dessa ord för framtiden. Beklagligtvis har dock samma Utskott i ett senare betänkande, det som bär N:o 22, förklaradt, att några befogade klagomål öfver det nuvarande röstvärdet i städerna icke äro Utskottet kända, hvadan Utskottet antager, att någon rubbning uti derom gällande bestämmelser icke är erforderlig. Nu frågas, huru det som Utskottet säger uti sitt betänkande N:o 20, nemligen att en ändamålsenlig lagstiftning i ämnet — och detta är här den kommunala rösträtten i stad — är erforderlig, kan stå tillsammans med Utskottets uttalande i betänkan det N:o 22, att några befogade klagomål öfver det nuvarande röstvärdet uti städerna icke äro Utskottet kända. För min del kan jag icke, som sagdt, finna den brygga, som skall förena dessa begge olika åsikter.

Jag skall icke uppehålla mig vid sjelfva ämnet, då naturligtvis för närvarande icke mycket vore att vinna dermed. Dock kan jag icke underlåta att lemna en liten illustration till hvar et sådan tolkning af gällande bestämmelser rörande den kommunala rösträtten i stad, som nu är medgifven, kan leda. Såsom jag i min motion påvisat, har det inträffat, att tre personer i egenskap af hufvudredare, egt att för 23 rederier afgifva tillsammans 750 röster, oakadt kommunallagen uttryckligen säger, att i stad ingen eger utöfva rösträtt för högre röstetal, än det som motsvarar bevilhning för 10,000 kronors

inkomst af kapital och arbete, d. v. s. ej afgifva mer än 100 röster, och oakadt det på annat ställe i nämnda lag stadgas, att man icke får på grund af fullmakt utöfva rösträtt för mer än en röstberättigad, d. v. s. icke såsom ombud afgifva mera än 100 röster, eller med andra ord att man icke får afgifva mer än tillsammans 200 röster. Nu har emellertid, såsom jag nyss nämnde, inträffat att 750 röster afgifvits af tre personer, och om man derjemte besinnar, ej mindre att genom denna omröstning i en så stor stad som Helsingborg — ty det var der händelsen passerade — tillsatts två stadsfullmäktige, än äfven att en hufvudredare icke behöfver vara delegare i något af de rederier, hvars hufvudredare han är, och dessutom hvilket ögonblick som helst kan afskedas från sin befattning, så må det väl förefalla märkvärdigt, att en person, som står på så lösa grunder, kan få utöfva en rösträtt, med hvilken han öfverväger såväl banker och bolag som en stor mängd enskilde. Lägges härtill att det mycket väl låter tänka sig, att, i samma ögonblick denne man afgifver sina röster, det eller de fartyg, för hvilka han är hufvudredare, ligga sönderslagna i spillror eller uppkastade på stranden, så må man väl fråga, om icke de lagbestämmelser, som möjliggöra sådant, äro ibland de allra sämsta.

Angående kommunala rösträtten i stad.
(Forts.)

Öfverläggningen förklarades härmed slutad; hvarefter Kammaren biföll Utskottets hemställan.

§ 4.

Till afgörande förekom Lag-Utskottets Utlåtande N:o 21, i anledning af väckt motion med förslag till förändrad lydelse af Förordningen angående arfsrätt för oäkta barn den 14 April 1866.

Angående oäkta barns arfsrätt.

Genom sagda förordning är, med ändring af hvad 8 kap. 7 § Ärfdabalken stadgar derom, att barn, som äro aflade i lönskaläge utan äktenskapslofven, eller i hordom, ej må taga annat arf, än efter egna barn och bröstarfvingar, förordnadt, att oäkta barn, som ej är afladt under modrens äktenskap eller i förbudna led, må, derest modren låtit såsom sitt barn anteckna det i kyrkoboken för den församling i hvilken hon då var kyrkoskrifven, lika med äkta barn taga arf efter sin moder i den egendom, som ej utgör bröstarfvinges laglott.

Uti Herr *A. F. Petterssons* i Sibbarp inom Andra Kammaren väckta motion, N:o 81, var nu föreslaget, att Riksdagen ville besluta följande förändrade lydelse af förenämnda förordning:

»Med ändring — — — — —
förordnas, att oäkta barn, som ej är afladt under modrens äktenskap eller i förbudna led, må lika med äkta barn taga arf efter sin moder.»

Utskottet hade, i anledning af berörda motion, på anförda skäl hemställt,

att Riksdagen ville för sin del, med upphäfvande af Förordningen angående arfsrätt för oäkta barn den 14 April 1866, antaga en så lydande

Angående
oäkta barns
arfsrätt.

(Forts.)

»Förordning angående arfsrätt för oäkta barn.

Med ändring af hvad 8 kap. 7 § Ärfdabalken stadgar derom, att barn, som äro aflade i lönskaläge utan äktenskaps löfven, eller i bordom, ej må taga annat arf, än efter egna barn och bröstarfvingar, förordnas, att oäkta barn, som ej är afladt under moderns äktenskap eller i förbudna led, må, derest det blifvit såsom hennes barn antecknad i kyrkoboken för den församling, i hvilken hon då var kyrkoskrifven, lika med äkta barn taga arf efter sin moder i den egendom, som ej utgör bröstarfvinges laglott.»

Efter föredragning af denna hemställan, mot hvilken dels Herrar *Thomasson, Lohngius, Asplund* och *Samzelius*, dels ock Herrar Grefve *Mörner* och *Fröberg* inom Utskottet reserverat sig, begärdes ordet af

Herr Rundgren, som anförde: Lag-Utskottet har i sitt betänkande uttalat en grundsats, hvilken jag för min del vill helt och hållet underskrifva och anser böra i Kammararens protokoll antecknas. Det är nemligen hvad som säges på 6:te sidan eller »att, på sätt motionären föreslagit, tillägga oäkta barn arfsrätt efter moder lika med äkta barn i all hennes egendom, skulle innebära ett erkännande af en annan grund för familjen och densammas rättigheter, än det lagliga äktenskapet; och härtill kan Utskottet icke lemna sitt bifall.» Det är också denna grundsats som gjort, att, då man antog den nu gällande förordningen om arfsrätt för oäkta barn, man gjorde det under den presumtion, som af en ledamot i Högsta Domstolen vid förslaget granskning derstädes framhölls, eller att ett sådant erkännande från modrens sida, som nu finnes stadgad, borde betraktas såsom hennes yttersta vilja eller testamente. Man har således gjort detta stadgande till förmån för vissa oäkta barn, under den förutsättningen, att modren till ett sådant barn, i likhet med hvarje annan person, skulle vara berättigad att till barnet testamentera hvad som hon enligt lag vore berättigad att genom testamente bortgifva; och man ville vidare för henne underlätta detta förhållande derigenom, att man förklarade, att för ändamålet icke erfordrades något i laga ordning upprättadt testamente, utan hänvisade henne till en utväg, som för henne vore lätt att åstadkomma, d. v. s. låta i kyrkoboken anteckna barnet såsom sitt barn. Den grundsats, som Lag-Utskottet således uttalat, eller att det icke vill erkänna annan grund för familjen och dess rättigheter än det lagliga äktenskapet, den grundsatsen har icke blifvit rubbad genom det nu befintliga stadgandet.

När härtill kommer, att Utskottet säger sig icke kunna godkänna hvad motionären föreslagit »beträffande en utsträckt tillämpning af oäkta barns arfsrätt ända derhän, att anspråk derå skulle kunna göras gällande efter modrens död, utan att under hennes lifstid något antagligt betryggande vunnits derom, att hon erkänt barnet såsom sitt,» så ligger deruti ett ytterligare stöd för det yrkande, som jag kommer att göra, nemligen om afslag å detta betänkande, emedan, då äfven Utskottet erkänner rättigheten af denna åsigt, det kan ifrågasättas, huruvida genom det nu föreliggande förslaget man har

kunnat vinna något antagligt betryggande derom, att modren låtit anteckna barnet såsom sitt. Enligt den nuvarande lagbestämmelsen deremot är detta syftemål uppnådt: hon skall nemligen sjelf låta i kyrkoboken anteckna barnet såsom sitt. Hvad är det nu för en utväg, som Lag-Utskottet föreslår? Utskottet säger: »oftast lärer, efter hvad Utskottet inhemtat, tillgå så, att, när ett oäkta barn föres till församlingens prest för att döpas, de personer, hvilka medfölja såsom dopvittnen, uppgifva hvem som är barnets moder, och att denna uppgift antecknas i kyrkoboken.» Först och främst är det dock icke så säkert, att de personer, som föra fram barnet till dopet, äro förvissade om, att det är den och den kvinnans barn. Men äfven, om de äro derom förvissade, så är det derföre icke gifvet att de veta, att modren vill erkänna barnet såsom sitt.

Det synes mig således som om, för den händelse Lag-Utskottets förslag skulle godkännas, man ginge in på en väg, hvilken Utskottet sjelf erkänt icke vara den rätta. Och det är för samhället af synnerlig vikt, att i lagstiftningen på detta område bibehålles den grundsatsen, att det är det lagliga äktenskapet, som skall gifva lagliga rättigheter. Brytes denna grundsats ned, då kommer man förr eller senare in på den väg, som af motionären blifvit föreslagen, den nemligen, att äfven oäkta barn, som blifvit aflade under modrens äktenskap eller i förbudna led, böra lika med äkta barn taga arf efter sin moder. Och kommer den grundsatsen in i lagstiftningen, då är det kraftigaste och väsentligaste stödet både för familjens och samhällets väl rubbadt.

Det är från dessa synpunkter sedt som jag icke kan understödja det föreliggande förslaget; och då tiden är så långt framskriden att jag icke vill vara vidlyftig i utvecklingen af mina skäl, slutar jag nu med en begäran om afslag å det nu föredragna betänkanudet.

Herr Thomasson: Under åberopande af den reservation, jag i likhet med åtskilliga andra ledamöter af Lag-Utskottet afgifvit emot Utskottets föreliggande förslag och med instämmande i den föregående talarens yttrande, inskränker jag mig till att yrka afslag å förslaget.

Häruti förenade sig Friherre *Koskull*.

Herr Åbergsson: Jag vill icke, i likhet med talaren på karlstadsbänken, inlåta mig på några djupa rättsfilosofiska spekulationer. Hela detta lagförslag grundar sig på ett mycket enkelt förhållande i det praktiska lifvet, och jag tror att det ingalunda så djupt ingriper i familjens och samhällets väl, som den värde talaren ville låta påskina. Förhållandet är helt enkelt det, att det nuvarande stadgandet, att modren skulle, för att bereda sitt oäkta barn rätt att taga arf efter henne, låta såsom sitt barn anteckna det i kyrkoboken, befunnits i praktiken leda till vissa oegentligheter. I ett särskildt mål, som genomgick alla tre instanserna, styrktes nemligen att ett barn fans i kyrkoboken antecknad såsom oäkta barn till en uppgifven kvinna, efter hvilken det gjorde anspråk på arfsrätt, men då det

*Angående
oäkta barns
arfsrätt.
(Forts.)*

Angående
 äkta barns
 arfsrätt.
 (Forts.)

icke jemväl kunde styrkas, att modren låtit verkställa denna anteckning, blef, i enlighet med lagens föreskrift derom, arfsanspråket ogiltadt. Det måste ovilkorligen anses såsom ett fel i lagstiftningen att en person, som lyckats åstadkomma antaglig bevisning derom, att han är barn till en uppgifven kvinna och jemväl såsom hennes barn finnes i kyrkoboken antecknad, skall, blott på grund af en sådan förmel brist, som den, att anteckningen icke innehåller, hvem som låtit verkställa densamma, beröfvas sin arfsrätt.

För min del resonnerar jag sålunda: då i kyrkoboken, som ju är en officiel handling, förefinnes anteckning derom, att det och det barnet är den och den kvinnans barn, kan man icke annat än antaga att denna anteckning, gjord af en embetsman under embetsmannans ansvar, jemväl är riktig, så vida icke motsatsen bevisas. Pastor måste ju ovilkorligen haft någon af honom pröfvad uppgift, hvarpå han grundat denna anteckning. Och det är på denna förutsättning, som Lag-Utskottet stöder sitt förslag. Här fattas visserligen den bevisning, som lagen i andra fall fordrar, eller två vittnen, som intyga, att modren låtit göra anteckningen. Men jag tror att det icke ligger så stor vikt på den saken. Hufvudsaken är, att det anses bevisadt, att barnet verkligen är den uppgifna kvinnans barn.

Man har i Utskottet framhållit flera fall, då modren varit urständsat att låta göra anteckningen i kyrkoboken. Jag vill här blott återöpa ett exempel, eller det att kvinnan dör i barnsäng. Hon kan då icke komma till presten; icke heller är det sagt, att presten kommer till henne. Före sin död anmodar hon enellertid ett par personer af sina bekanta att föra barnet till dopet. Dessa dopvittnen omtala dervid för presten, hvem som är moder till barnet, och att de på hennes begäran fört barnet till honom för att döpas. Presten gör då härom anteckning i kyrkoboken, och dermed synes mig »allan rättfärdighet vara fullgjord».

Jag skall icke längre upptaga Kammararens tid, utan tar mig friheten yrka bifall till Utskottets förslag.

Herrar *Gustaf Ericsson, Lind, Pehr Larsson* och *Olof Andersson* i Lyckorna instämde med Herr Abergsson.

Herr Magnus Jonsson: Det är kanske nog vågadt af mig att uppträda mot den högt ärade talaren på karlstadsbänken, men jag anser mig i alla fall böra bemöta honom med några ord.

Jag skall då bedja att få i allo instämna med den siste ärade talaren i hans yttrande och dertill endast lägga några ord. Jag hade verkligen lust att fråga den ärade talaren på karlstadsbänken, om han tror, att en så onaturlig moder, låt vara till ett oäkta barn, finnes, att hon icke skulle önska att heunes barn skulle få ärfva framför hennes andra arfvingar. Jag tror knappast, att det finnes någon sådan moder, och, om så är, hemställer jag, om det kan vara annat än rimligt att lagstiftningen går i den riktningen, att barnet får ärfva framför sidoarfvingar, derest modren dör, innan hon hos presten antecknat barnet såsom sitt. Jag tror, att hela allmänheten hade den öfvertygelsen, när den ifrågavarande lagen skrefs, att oäkta barn skulle

få ärfva sin moder. Jag tror till och med, att både prester och jurister hade den öfvertygelsen en längre tid, och att det väckte allmän förvåning, da man såg det utslag från Högsta Domstolen, som i betänkandet omnämnes, enligt hvilket erfordrades för arfsrätt, att modren låtit hos presten anteckna barnet såsom sitt. Och dock hade denna mening otvifvelaktigt lagens bokstaf för sig. Men skulle en moder nödgas, för att bereda sitt barn arfsrätt, anteckna det i kyrkoboken såsom sitt, kunde det ju mången gång inträffa, att modren vore urståndsatt att gå till presten, och presten läser förmodligen icke gå till en sådan qvinna för att anteckna hennes barn i födelseboken. Om modren dör i barnsäng, hur kan hon då gå till presten för att låta anteckna sitt barn? Eller om hon blir en längre tid sängliggande och slutligen dör, kan hon ju ej heller komma till presten för sådant ändamål. I dessa fall skulle emellertid barnet gå miste om sin arfsrätt och sidoarfvingarne i stället få ärfva. Kan någon menniska tycka, att sådant vore önskligt? Jag tror åtminstone icke, att många i Sveriges landamären skulle kunna gilla en sådan åsigt. Jag förstår mycket väl, hvarför talaren på karlstadsbänken och mången med honom är emot den ifrågavarande lagförändringen, men, då vi redan hafva en sådan lag om oäkta barns arfsrätt, tror jag det är nödvändigt att nu göra denna lilla lagförändring. Ty icke kan man vänta att qvinnorna i allmänhet skola känna till nämnda skyldighet att anteckna barnet hos presten för att tillförsäkra det arfsrätt. Och icke nog med att icke qvinnan känner till detta; jag påstår, att större delen af befolkningen, ja till och med af presterskapet är härom okunnig.

På grund häraf tager jag mig friheten att yrka bifall till Utskottets förslag.

Herr Ahlin: Oaktadt jag icke vagar opponera mig mot den grundsats, som Biskop Rundgren uttalade, emedan jag måste vara, såsom väl alla äro, fullkomligt öfvertygad om dess teoretiska rättighet, vill jag ändock icke komma till samma slut som han. Jag anser nemligen denna lagbestämmelse, att oäkta barn skulle få ärfva sin moder, med den inskränkning, som dervid är gjord, hafva tillkommit af humanitetsskäl och att man icke bör verka för dess borttagande, hvarom nu ej är fråga, och ej heller för att göra några inskränkningar eller svarigheter för dessa lagbestämmelsers tillämpning. Då jag för några år sedan läste om detta i Utskottets utlåtande citerade utslag af Högsta Domstolen, blef jag mycket förvånad och kan icke neka, att det verkligen hos mig väckte en viss indignation, emedan det syntes mig vara ett sätt att nära nog omintetgöra gällande lagstadganden. Det kan icke vara min mening att deröfver uttala något klander, då Högsta Domstolen dertill haft fullt lagliga skäl. Men just det skäl, hvarpa utslaget stöder sig, att man nemligen vill presumera något slags testamente eller uttalad vilja hos modren, anser jag betänkligt. Man kan väl, om ej i alla fall åtminstone i de allra flesta, antaga såsom gifvet, att äfven om icke modren på något tydligt sätt gifver detta till känna, det dock skulle kunna anses vara en alldeles naturlig känsla för henne att vilja gifva sitt barn arfsrätt.

*Angående
oäkta barns
arfsrätt.
(Forts.)*

Angående
oäkta barns
arfsrätt.
(Forts.)

Af den bestämmelse, som nu förefinnes om anteckning i kyrkoboken, kan verkligen följa sådana svårigheter, att rent af hela förmånen kan gå om intet. Det finnes likväl en betänklighet i formelt hänseende mot Utskottets förslag. Man har nemligen der upptagit såsom tillräcklig bevisning, att barnet är antecknad i kyrkoboken, hvarigenom således en grundsats etablerats, hvilken, såvidt mig är bekant, domstolarne hittills icke velat erkänna. Utskottet lugnar sig dermed, att då tvifvel uppstode, det skulle vara lätt för presten att skaffa sig tillförlitliga upplysningar. Afven jag tror att detta i de flesta fall låter sig göra, åtminstone i de mindre församlingarne, churu dock svårigheter i de större städerna möjligen kunde uppstå och leda till åtskilliga obohagligheter. Jag tager för resten för gifvet att i sådana fall, der det finnes en fullt riktig och med sakförhållandena öfverensstämmande uppgift i kyrkoboken, någon tvekan icke kan uppkomma, om hvilken är barnets moder. Det synes mig derföre, som om hela denna mellanmening kunde saklöst borttagas. Det står nu: »att oäkta barn, som — — — — —, må, derest det blifvit såsom hennes barn antecknad i kyrkoboken för den församling, i hvilken hon då var kyrkoskrifven, lika med äkta barn» etc. Om man då toge bort meningen, som börjar med »derest» och slutar med »kyrkoskrifven», så skulle det komma att heta: »oäkta barn, som — — — — — må lika med äkta barn taga arf efter sin moder» etc. Då vore ingenting sagdt om något bevis, det må ske genom kyrkoboken eller på annat sätt. Men som det icke i afseende på lagparagrafer kan vara skäl att formulera dem på rak arm, tror jag att det vore af behovvet påkalladt, att Lag-Utskottet toge saken i öfvervägande och ytterligare tänkte på densamma. För min del får jag derföre föreslå återremiss till Lag-Utskottet för vidtagande af förändring i detta nu angifna syfte.

Herr Wieselgren: Herr Talman! Den förste talaren ville söka göra troligt, att 1866 års förordning skulle innebära någon slags ändring i Ärfdabalkens 16 kapitel i fråga om rätt att göra testamente. Jag tror dock att han i det fallet tagit fel, om man också skulle kunna leta upp någon slags analogi för den uppfattning, hvartill han kom. Någon ovisshet om hvad frågan gäller torde knappast behöfva uppstå, då ju 1866 års förordning öppet tillkännagifver sig äsyfta att under viss förutsättning bereda oäkta barn rätt att i likhet med äkta barn *taga arf*. Ordet är fullkomligt otvetydigt utsagdt; det må väl då ock vara afgörande med hänsyn till frågan, huruvida författningen äsyftar att bereda en moder rätt att under vissa omständigheter göra testamente under lindrigare formella vilkor, än annars medgifves, eller om den, som sagdt, endast afser att under viss förutsättning bereda oäkta barn arfsrätt. Jag tror för min del, att vi icke behöfva tvista vidare om den saken.

Då blir frågan den: är det billigt eller icke, det förslag, som Lag-Utskottet här framlagt för att i någon mån underlätta möjligheten för oäkta barn att taga arf efter sin moder? Jag kan icke tveka om svaret. Och då jag icke kan dela den förste talarens åsigt, att barnets *arfsrätt* skulle vara beroende på *moderns vilja* att göra

testamente, utan måste anse att denna rätt bör vara gifven, för så vidt det är konstateradt hvem modern är, möta för mig från denna synpunkt inga teoretiska betänkligheter att godkänna förslaget. Icke heller tror jag att man behöfver se någon slags fara för stat eller kyrka i den lilla ändring, som i nu gällande författning af Utskottet förordats; jag tror att man med godt samvete kan antaga den, och för min del yrkar jag bifall till Utskottets förslag.

*Angående
oäkta barns
arfsrätt.
(Forts.)*

Herr A. F. Pettersson i Sibbarp: Då jag begärde ordet, hade jag ämnat att i likhet med den förste talaren yrka afslag å Utskottets utlåtande, enär jag anser att den förändring, Utskottet föreslagit icke har mycken vikt, i synnerhet som Utskottet säger att det icke skulle bero på födseln, om barn egde rätt att ärfva sin moder, utan på modrens yttersta vilja. Om modren då dör utan att tillkännagifva sin vilja, skulle de närmaste släktingarne komma att ärfva henne, och barnen således falla fattigvården till last. Denna åsigt tycker jag icke öfverensstämmer med de åsikter Andra Kammarerna vid andra tillfällen uttalat; och jag skulle derföre, som sagdt, vara beredd att yrka afslag å alltsammans. Men då jag hör att en talare begärt återremiss, förenar jag mig med honom i samma yrkande.

Herr Hedlund: Jag har begärt ordet endast för att få omtala ett speciellt faktum i nu ifrågavarande hänseende.

En kvinna etablerade en landthandel några mil från Göteborg. Hon hade samlat någon förmögenhet. Hon hade förlovat sig, men förlofningen upplöstes — på hvad sätt känner jag icke. Hon reste ned till Göteborg och födde der ett barn, men dog några dagar deretter. Hennes egendom — hon lemnade omkring 10,000 kronor efter sig — tillföll en släkting, jag vet icke med bestämdhet huru nära, men jag tror att det var en bror. Barnet togs af denna släkting i vård, men vanvårdades så af honom, att fattigvården fick mycket besvär och bråk deraf. Jag tror till och med, att rättegång uppstod, hvarigenom saken kom inför offentligheten, hvarefter ock barnet lärer fått bättre vård. Detta fall är särdeles upprörande; ty det var gifvet, att barnet borde varit den rätta arfvingen till sin moder, men för henne var det ju omöjligt att anteckna detsamma såsom sin arfvinge, och hennes arftagare aktade sig nog för att göra det.

Jag har fått ett bref från en aktad sakförare i Göteborg, som på grund af vunnit erfarenhet härom i sitt yrke ber mig lägga Kammarerna på hjertat, att en förändring i nu ifrågavarande del af lagstiftningen är af behofvet högeligen påkallad. I likhet med representanten på kalmarbänken skulle jag önska, att hela denna mellanmening, »derest det blifvit såsom hennes barn antecknad i kyrkoboken för den församling, i hvilken hon då var kyrkoskrifven,» blefve borttagen. Jag vet icke hvarför man icke kan ställa hela denna bevisning — genom kyrkoboken — utanför lagstiftningen och endast säga, »det barn må lika med äkta barn taga arf efter sin moder», och således lemna hela bevisningen åt barnets målsman, då det ju är i allmänhet en lätt sak att konstatera ett barns moder. Det af-

Angående
oäkta barns
arfsrätt.
(Forts.)

sedda ändamålet synes mig icke vinnas hvarken med den nuvarande eller den föreslagna ordalydelsen af ifrågavarande lagrum, men väl genom den förändring talaren på Kalmarbänken föreslagit, hvarför jag förenar mig med honom i hans yrkande på återremiss.

Herr Rundgren: Den deduktion, som en föregående talare gjorde, nemligen att det här icke skulle vara fråga om testamentsrätt, utan helt enkelt fråga om arfsrätt, synes mig icke vara fullt riktig.

Om man ser på det första förslaget, som utgick från regeringen, så skall man finna, att der föreskrefs såsom vilkor för arfsrätts åtnjutande, att det oäkta barnets moder, i följd af behörig anteckning i kyrkoboken, skulle vara känd. På grund af Högsta Domstolens anmärkning ändrades detta vilkor sedermera derhän, att *modren skall hafva låtit i kyrkoboken anteckna barnet såsom sitt barn*. Anledningen från Högsta Domstolens sida till förslaget om denna ändring låg deri, att ett sådant erkännande af modren borde betraktas såsom ett vilkor för den presumption af den aflidnas ej tillkännagifna yttersta vilja, som skulle kunna antagas såsom grund för ifrågavarande arfsrätt. När man nu refererar sig till en persons yttersta vilja, så är det väl något som på vanligt språk kallas testamentsrätt, emedan ett uttalande af ens yttersta vilja just är ens testamente. För att nu underlätta tillkännagifvandet af detta befrias modren från att upprätta ett ordentligt testamente, och från lagens sida fordras endast, att hon skall hafva låtit anteckna barnet såsom sitt i kyrkoboken. Man måste väl medgifva, att, om man skall vidhålla grundsatsen i afseende på det lagliga äktenskapet såsom grunden för arfsrätt, man icke gerna kan gå längre i eftergifvenhet än att endast fordra ett tillkännagifvande från modren till kyrkoboken att barnet är hennes. Nu anmärkes att detta kan möta svårigheter för henne. Men om man ser på ordalagen i stadgandet, så heter det icke att *modren sjelf* skall gå till presterskapet för att få barnet antecknad, utan det heter: derest modren *låtit* såsom sitt barn anteckna det i kyrkoboken. Detta kan naturligtvis med den nuvarande lagstifningen ske äfven på det sätt Utskottet gifver till känna, nemligen så att de personer, som medfölja såsom dopvittnen, uppgifva hvem som är barnets moder, och att denna uppgift antecknas i kyrkoboken. Att i stället såsom motiv säga att de personer, hvilka medfölja såsom dopvittnen, skola af modren bemyndigas att låta anteckna barnet såsom hennes, är något helt annat. Att öfverlemnna åt de personer, som af en eller annan anledning bära fram barnet, att göra en anmälan af en sådan vigt, torde verkligen innebära en våda för den enskilde personen och äfven i afseende på arfsförhållandena. Det synes mig därför, att i det nuvarande lagstadgandet alls icke behöfves någon sådan förändring, som här är föreslagen. Om man nu skulle taga bort vilkoret: »derest det blifvit såsom hennes barn antecknad i kyrkoboken», till hvilka tvister och obehag kan man ej då gifva anledning? Jag anser därför, att man, med vidhållande af grundsatsen om familjens helgd, icke bör gå längre, än den nuvarande lagstifningen gifver vid handen.

Herr Åbergsson: Jag skulle icke hafva begärt ordet en gång till, om icke, sedan jag sist yttrade mig, ett nytt förslag blifvit framtäldt på en helt annan grund, än den som framhölls af den talare, hvilken jag förra gången gemmalde. Som Kammaren hört, möter förslaget motstånd från två skilda läger. Den talare, som först yttrade sig, är mot förslaget ur rättsfilosofisk synpunkt och anser lagen om arfsrätt för oäkta barn icke vara en lag om arfsrätt, ehuru den kallas så, utan böra betraktas såsom en lag om förändrad form för testamente, en för ogift qvinna särskild stadgad ordning för upprättande af testamente, då det göres till förmån för hennes oäkta barn. Jag vill icke förkättra denna åsigt, men det förefaller mig, som det vore att drifva den rättsfilosofiska spekulationen temligen långt.

*Angående
oäkta barns
arfsrätt.
(Forts.)*

Till svar på hvad som yttrats af talarne i det andra läget, som icke äro nöjda med den föreslagna förändringen, emedan Utskottet fordrat, att anteckning skall ega rum i kyrkoboken, för att barnet skall få arfsrätt, vill jag gemmäla, att Lag-Utskottet icke vågat helt och hållet taga bort stadgandet om en sådan anteckning af det skäl, att Lag-Utskottet trodde, att man derigenom skulle lemna fältet öppet för processer af den mest ebikanösa beskaffenhet. Det är t. ex. möjligt, att, om man icke fordrar en anteckning i kyrkoboken, en person, som på ett behändigt sätt ville komma åt arvet, endast skulle behöfva skaffa fram tvenne vittnen, som intygade, att denna person vore oäkta barn af qvinnan. Det kunde tänkas fall, då samvetlös personer skulle, möjligen genom löfte om andel i vinsten, låta förmå sig att framträda såsom vittnen och berätta åtskilliga förhållanden om qvinnan i fråga, hvarigenom barnskapet syntes otvifvelaktigt. Med särskild hänsyn till den person, hvars gerningar i en sådan rättegång skulle dragas under offentligheten, tror jag det vore allt för vågadt att lemna tillfälle till något sådant. Derför ansåg Lag-Utskottet, till qvinnans skydd, nödigt att stadga anteckningen i kyrkoboken såsom ett vilkor för arfsrättens åtnjutande, och detta vilkor vill jag för min del icke låta falla under några förhållanden. Jag hemställer därför till de ärade talare, som i allmänhet stå på samma grund som jag, om de icke vilja återkalla sitt yrkande om återremiss; ty jag är temligen säker på, att, om förslaget återremitteras i det syfte de vilja, blifver hela förslaget sönderrifvet. Såsom det nu är affattadt, anser jag det hafva ett praktiskt företräde framför gällande lag. Jag anhåller därför fortfarande om bifall till förslaget i oförändradt skick.

Herr Wieselgren: Den ärade talaren på karlstadsbänken kunde icke gilla mitt förra yttrande, troligen därför att han, då han citerade ur Utskottets betänkande, stannat just vid de der orden: »yttersta vilja». Det anföres nemligen i betänkandet, att en ledamot af Högsta Domstolen ansett modrens erkännande böra betraktas »såsom ett vilkor för den presumption af den aflidnas ej tillkännagifna yttersta vilja» — der har den ärade talaren stannat och dermed också för sig möjliggjort uppfattningen af här ifrågavarande rätt såsom ett slags testamentsrätt; men hade han fortsatt läsningen och således äfven beaktat de följande orden: »som skulle kunna antagas såsom

Angående
oäkta barns
arfsrätt.
(Forts.)

grund för ifrågavarande arfsrätt», så skulle han säkerligen kommit till en annan slutsats. Der står ju nemligen samma otvetydiga ord, som det jag i mitt förra yttrande vågade betona. Det visar att om äfven den antydda ledamoten inom Högsta Domstolen sökt ifrågasätta en viss »presumption», han dock stannat vid att den rätt, barnet tillerkännes, endast är en ren arfsrätt. Vid sådant förhållande skulle jag tro, att min uppfattning af lagförslagens natur är den rigtige.

Mot dem, som yrkat återremiss af Utskottets förslag, skulle jag vilja anmärka, att, om de verkligen önska en förändring af nu gällande författning till det oäkta barnets förmån, böra de icke söka drifva ändringen så långt, som de nu tyckas ämna. Om än bevisningen följdriktigast borde göras fri, torde dock böra ihågkommas, att densamma i de allra flesta fall är svår att åstadkomma, och jag tror, att dessa oäkta barn, hvilkas intressen det nu föreliggande lagförslaget söker bevaka, skola vara oss vida mer tacksamma i fall vi låta bevisningen bindas vid anteckningarne i kyrkoboken, än om vi göra bevisningen fri, men dermed ock undanrödja den lätt åstadkomna bevisning, som nu fästats vid blott en anteckning i kyrkoboken.

Herr J. Andersson i Tenhult: Jag har med stor uppmärksamhet följt den ärade talarens på karlstadsbänken anförande i denna fråga. Jag har särskildt bemärkt hans ovänliga sinnesstämning mot oäkta barn, hvilka icke rå för sin tillkomst till världen, och det var för mig oväntadt att höra en af kyrkans högste tjänare framkomma med ett sådant yrkande, som han här gjort.

Jag hade föreställt mig, att åtminstone största delen af Kammarrens ledamöter skulle med tacksamhet gilla detta lilla lagförslag, som Utskottet här framlagt; och jag vill ännu förmoda att den gör så. Jag har icke trott att Kristi lära vore af den beskaffenhet, som den nämnde ärade talaren ville tolka den; jag hade tvärtom föreställt mig att samme talare skulle önskat att motionen utsträcktes derhän, att ett oäkta barn finge ärfva jemväl sin far. Men denna motion afser endast, att ett sådant barn skall ärfva en liten del af den förmögenhet, som modren möjligen lemnar efter sig.

Då det föreliggande lagförslaget icke innefattar något annat än hvad jag här omnämnt, ber jag att för min del få förena mig dem, som yrka bifall till detsamma.

Herr Ahlin: Gent emot hvad som kan sägas om arfsrätt, grundad på familjeförhållanden, torde åtskilligt annat vara att taga i betraktande, som också kan inverka på rättsförhållandena inom samhället, såsom förhållandet mellan moder och barn, äfven om barnet är oäkta.

Hvad beträffar mitt förra yrkande om återremiss, tror jag fortfarande att ett sådant beslut vore det bästa, på det Utskottet kunde komma i tillfälle att föreslå något tillägg i afseende på nämnda förhållanden. Om man lägger så stor vikt på att anteckningar finnas i kyrkoboken och gifver denna anteckning helt och hållet juridisk bevisningskraft, låter det tänka sig att försök kunde göras att få in origtiga anteckningar i denna bok. Låt vara att sådant sällan skulle

förekomma, så är det dock icke otänkbart, att så kan ske, och det lär icke saknas exempel derpå, att folk i kyrkoboken upptagits såsom barn af personer, hvilka i verkligheten icke äro deras föräldrar. I fall det finnes anledning till tvekan i detta hänseende, lider det intet tvifvel att presterna så väl på landsbygden som i städerna i de flesta fall kunna få reda på huru sig dermed förhåller, om de vilja göra sig besvär dermed, hvilket jag tror de gerna göra. Men dessa förhållanden kunna dock leda till obehagligheter, som det är bäst att slippa ifrån.

*Angående
oäkta barns
arfsrätt.
(Forts.)*

Jag ber slutligen att få tillägga, att det är just jurister som in gifvit mig dessa betänkligheter, så att jag kommit att tänka på att det vore bäst att få bort den nu föreslagna bestämmelsen angående bevisningen.

Till svar på hvad som i öfrigt yttrats mot mitt förra anförande, vill jag endast nämna, att det är alldeles gifvet att de oäkta barnen, lika väl som de äkta, skola upptagas i kyrkoboken. Derigenom finnes således alltid bevis för barnets härkomst, men, om denna bevisning skall vara fullt säker och tillförlitlig, bör den vinnas på annat sätt än Utskottet föreslagit.

Mig synes därför bäst och klokast, ehuru jag icke håller så strängt derpå, att återförvisa frågan till Lag-Utskottet för förnyad behandling.

Herr Hedlund: Jag begärde ordet egentligen för att mot den ärade talaren på stockholmsbänken, som nyss hade ordet, göra den anmärkning, att jag icke kan förstå, huru det skulle kunna leda till så stor förargelse eller skandal, som han påstått, i fall bevisnings-skyldigheten ställdes äfven på en annan grund än på kyrkoboken. Rättegång kan väl aldrig inträda för den händelse modren till ett oäkta barn lever, ty här är fråga om en ren arfsrätt, och om arf kan ju icke tvistas förrän den person, man skall ärfva, är död; saken gäller endast att åstadkomma bevisning derom, att arvingen blifvit af modren erkänd såsom hennes barn. Deremot medgifver jag gerna att det vore en betänkelig sak att låta ett barn ärfva sin far, om det icke blifvit af fadren erkändt, ehuru jag visserligen icke kan föreställa mig att det kunde leda till sådana obehagligheter, som den ärade talaren omnämnde i fråga om modren.

För öfrigt synes mig detta stadgande vara ganska dunkelt och just kunna leda till följder, som dermed icke åsyftas. Der finnes t. ex. icke angifvet, när denna anteckning i kyrkoboken skall ske, vid barnets födelse eller vid dess döpelse. Tiden för anteckningen i kyrkoboken är således ganska obegränsad. Om en qvinna vill lemna arf åt en gosse eller en flicka, till hvilken hon icke är moder, men hvilken hon i kyrkoboken låtit anteckna såsom sitt barn, så skulle en sådan anteckning, enligt denna lag, utgöra bevisning, hvarigenom samma qvinna kunde undandraga sina verkliga släktingar sin egendom. En öppen fråga är äfven, hvilken det är, som skall göra anteckningen i kyrkoboken. Jag åtminstone kan knappast förstå, att någon annan än modren sjelf eller genom ombud skulle kunna

*Angående
äktas barns
avsrätt.
(Forts.)*

i kyrkoboken låta anteckna någon såsom sitt barn. Jag föreställer mig också att det här föreslagna bevisningssättet kan leda till lika stora förvecklingar, som om bevisningen vore en öppen fråga. I de flesta fall blir det väl ändå vitsordadt, om det är en känd sak, att modren uppfödt barnet och föstrat det såsom sitt eget.

Jag vill visst icke insistera på en återremiss af betänkandet; men är tveksam, huru vida den nu föreslagna förändringen eger den betydenhet, att man därför bör ändra den gamla lagen och derigenom uppskjuta den ännu mera angelägna förändringen af densamma i andra afseenden.

Öfverläggningen var slutad. Derunder hade yrkats dels bifall till Utskottets hemställan, dels afslag å såväl nämnda hemställan som motionärens förslag, dels jemväl återremiss. I enlighet med dessa yrkanden gaf Herr Talmannen propositioner samt fann svaren hafva utfallit med öfvervägande ja för antagande af Utskottets förslag. Votering begärdes. I anledning häraf och för bestämmande af kontrapositionen upptog Herr Talmannen ånyo de öfriga yrkandena, af hvilka det som afsåg återremiss nu förklarades hafva flertalets mening för sig. Men äfven angående kontrapositionen äskades votering; och blef alltså en så lydande omröstningsproposition först uppsatt, justerad och anslagen:

Den, som till kontraposition i hufvudvoteringen antager deras mening, som yrkat att Lag-Utskottets förevarande utlåtande skall till utskottet återförvisas,

röstar Ja;

Den, det ej vill,

röstar Nej;

Vinner Nej, har Kammaren till kontraposition i nämnda votering antagit yrkandet på afslag å såväl Utskottets utlåtande som Herr A. F. Petterssons i ämnet väckta motion.

Den omröstning, som företogs enligt denna proposition, visade 52 ja mot 69 nej, hvadan propositionen för hufvudvoteringen erhöll följande lydelse:

Den, som bifaller hvad Lag-Utskottet hemställt i Utlåtandet N:o 21,

röstar Ja;

Den, det ej vill,

röstar Nej;

Vinner nej, har Kammaren afslagit såväl Utskottets hemställan som Herr A. F. Petterssons i ännu väckta motion.

*Angående
oäkta barns
arfsrätt.
(Forts.)*

Den senare voteringen utföll med 100 ja mot 21 nej, i följd hvaraf Utskottets hemställan bifallits.

§ 5.

Till bordläggning anmäldes Andra Kammarens Första Tillfälliga Utskotts denna dag inkomna Utlåtande N:o 4 (i samlingen N:o 22) öfver Herr F. T. Borgs motion, N:o 44, angående vissa ändringar i undervisningsväsendet.

Detta ärende skulle å föredragningslistan för nästa sammanträde uppföras framför de ännu oafgjorda ärenden, som redan blifvit två gånger bordlagda.

§ 6.

Föredrogos och godkändes Lag-Utskottets förslag till Riksdagens underdåniga skrivelser:

N:o 6, med förslag till förordning angående förändrad lydelse af 19 kap. 21 § strafflagen den 16 Februari 1864; och

N:o 7, om ändring i § 67 af förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 Mars 1862.

§ 7.

Herr *Jöns Persson* anmälde en motion om öppen votering inom Riksdagen.

Denna motion, som erhöll ordningsnummern 170, bordlades.

§ 8.

Grefve *C. M. L. Björnstjerna*, hvilken, enligt hvad af honom nu anmäldes, erhållit Hans Maj:ts Konungens uppdrag att afresa till Petersburg för att å Hans Maj:ts vägnar öfvervara Kejsarens af Ryssland begrafning, anhöll af sådan anledning om 20 dagars ledighet från riksdagsgöromålen, räknadt från morgondagen. Denna anhållan bifölls.

Åfvenledes blef ledighet från riksdagsgöromålen beviljad:

Herr *Johannes Jonson* under 12 dagar från den 17 Mars och

» *J. N. Biesert* » 11 » » » 23 »

§ 9.

Upplästes ett så lydande sjukbetyg:

Att Ledamoten af Riksdagens Andra Kammare Auditör Alfred Grenander i följd af akut magkatarrh under några dagar blifvit urständsat att intaga sin plats i Kammaren, intygar

Stockholm den 16 Mars 1881.

J. G. Edgren,
leg. läkare.

§ 10.

Justerades protokollsutdrag; hvarefter Kammarens ledamöter åtskildes kl. $\frac{1}{2}$ 12 på natten.

In fidem
H. A. Kolmodin.

Rättelse

i Andra Kammarens protokoll N:o 21:
sid. 2, raderna 9—11 står: »skålpund»
läs: »centner».
